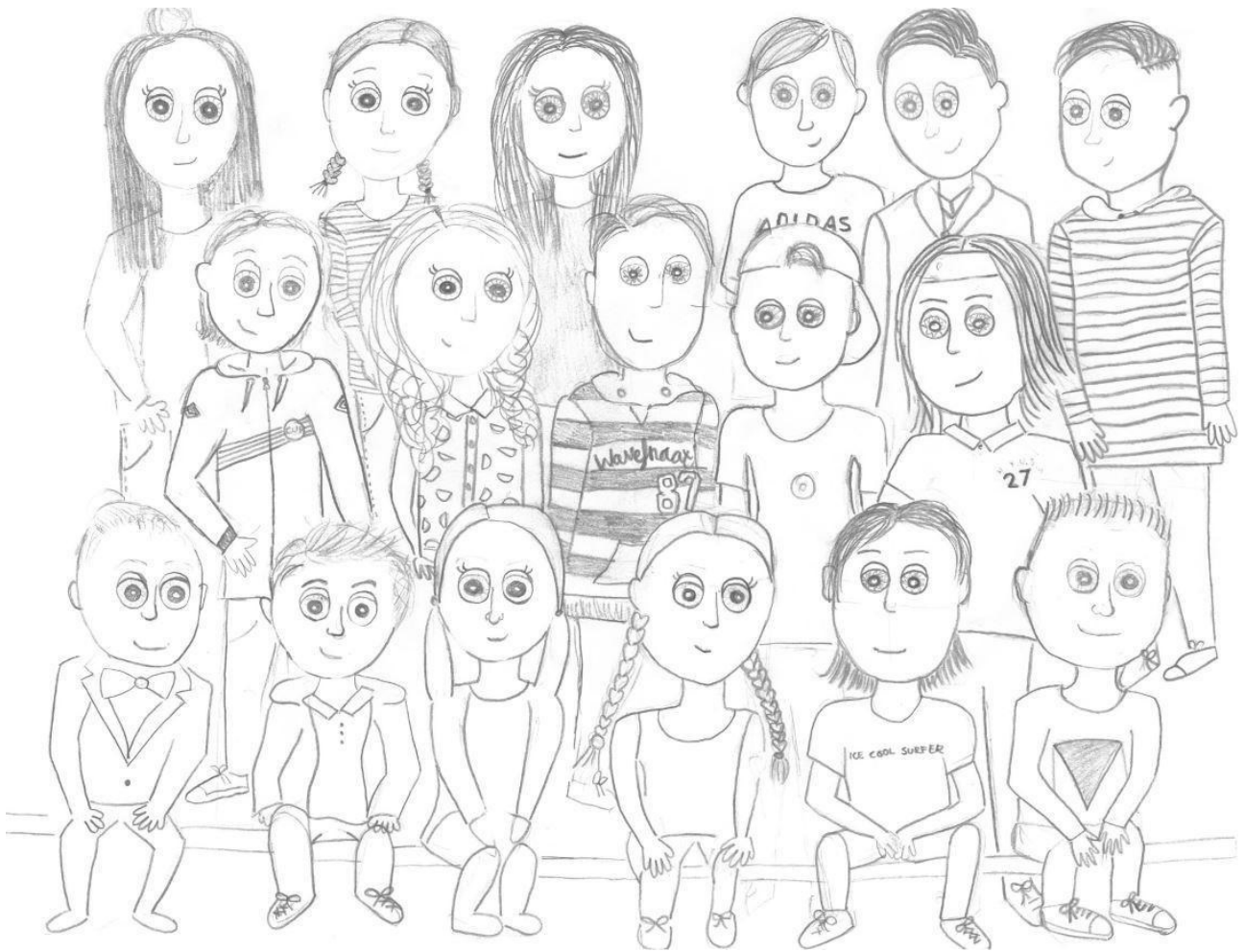

Sipoon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma vuosiluokat 3–6

Sisällys

14 Vuosiluokat 3–6	6
14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3–6 tehtävä	7
14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3–6	8
14.2.1 Laaja-alainen osaaminen – oppimispolku Sipoossa vuosiluokalla 3–6	8
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	8
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	9
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	10
Monilukutaito (L4)	10
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	11
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	12
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	12
14.3 Oppiaineet vuosiluokilla 3–6	13
14.3.1 Äidinkieli ja kirjallisuus	13
Suomen kieli ja kirjallisuus	16
Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	18
Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	19
Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	20
Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	21
Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	23
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	26
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetus Sipoossa	28
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	29
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	32
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	35
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	39
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten	43
14.4.2 Toinen kotimainen kieli	45
Ruotsin kieli A2 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6	48
Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	49
Ruotsin kieli B1– opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	52
Ruotsin kielen B1-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota /arvosanaa kahdeksan varten	53
Kielikylpykieli – ruotsi – opetus ja tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6	55

14.4.3 Vieraat kielet	58
Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6	58
Englanti A1 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	60
Englanti A1 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	61
Englanti A1 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	63
Englanti A1 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	65
Englannin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	68
Saksa A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6	70
Saksa A2 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6	71
Saksan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	73
Ranska A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6	75
Ranska A2 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6	76
Ranskan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	78
14.4.4 Matematiikka	80
Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	82
Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	84
Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	86
Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	88
Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	90
14.4.5 Ympäristöoppi	92
Ympäristöopin opetus Sipoossa vuosiluokilla 3–6	95
Ympäristöoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	95
Ympäristöoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	98
Ympäristöoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	101
Ympäristöoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	103
Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	106
14.4.6 Uskonto	109
Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6	112
Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	112
Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	113
Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	114
Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	116

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6	118
Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	118
Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	119
Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	121
Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	123
Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten	125
14.4.7 Elämänkatsomustieto	127
Elämänkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6	129
Elämänkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	130
Elämänkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	130
Elämänkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	132
Elämänkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	134
Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	135
14.4.8 Historia	136
Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6	138
Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	138
Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	139
Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	141
Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	142
14.4.9 Yhteiskuntaoppi	143
Yhteiskuntaoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6	145
Yhteiskuntaoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	145
Yhteiskuntaoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	147
Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	148
14.4.10 Musiikki	149
Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6	151
Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	151
Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	153
Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	155
Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	157
Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten	159
14.4.11 Kuvataide	161

Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6	163
Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	163
Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	165
Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	167
Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	169
Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	172
14.4.12 Käsiyö	173
Käsiyö – tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6	175
Käsiyö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	176
Käsiyö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	178
Käsiyö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	181
Käsiyö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	184
Käsiyön arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	188
14.4.13 Liikunta	189
Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3	191
Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4	192
Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5	194
Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6	196
Oppiaineen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten	199
14.4.14 Oppilaanohjaus	200
Oppilaanohjaus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6	202

14 Vuosiluokat 3–6

Kaikessa opetuksessa huomioidaan Sipoon kunnan opetustoimen arvot:

1. Oppilas, aktiivisuus ja osallisuus kaiken toiminnan keskiössä (oppimisen omistajuus)
2. Hyvään keskittyminen ja hyvän löytäminen kaikista ja kaikesta (innostuneita, osaavia ja hyvinvoivia oppilaita, jokainen oppilas on hyvä)
3. Avoimuus, palvelualttius ja kekseliäisyys suhteessa ihmisiin, asioihin ja uusiin toimintatapoihin
4. Oppiminen tapahtuu kaikkialla (muunkin kuin kouluoppimisen arvostaminen ja oppimisympäristön laajentaminen)
5. Moninaisuuden, kulttuurisen osaamisen ja monikielisyyden arvostaminen

14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3–6 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestäjän tarjoamasta kieliohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kielenopiskeluun. Ennen kieli valintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Vuosiluokat 3–6: Oppijana kehittyminen

Vuosiluokkien 3–6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttämällä. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3–6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3–6

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyyden ja hyväksytyksi tulemisen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestäväen elämäntavan omaksumiselle ja kestäväen kehityksen tarpeen pohtimiselle.

14.2.1 Laaja-alainen osaaminen – oppimispolku Sipoossa vuosiluokalla 3–6

Sipoon kunnan laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus rakentuu valtakunnallisten tavoitteiden pohjalle ja jokaiselle osa-alueelle on luotu kolme Sipoon kouluissa toteutettavaa näkökulmaa.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan

vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

Sipoon näkökulmat - Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Oppilaiden mahdollisuuksia oman oppimisensa pedagogiseen johtamiseen (itsepystyvyys) kehitetään itsearvioinnin, vertaisarvioinnin ja kannustavan palautteen avulla.
Oppilaiden kykyä hahmottaa omaa oppimistaan ja osaamistaan tuetaan yksilöllisillä oppimiskäytännöillä hyödyntäen erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä.
Oppilaiden oppimismotivaatioita vahvistetaan käsittelemällä oppiaineita kokonaisuuksina ja yhteisöllisen oppimisen menetelmiä hyödyntäen sekä verkon yli tapahtuvalla kommunikoinnilla.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeitä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkiellellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

Sipoon näkökulmat - Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Oppilaiden monipuolista itseilmaisua ja toisten kuuntelemista vahvistetaan erilaisilla yhteisöllisillä oppimismenetelmillä eri oppiaineissa ja verkon yli tapahtuvalla kommunikoinnilla.
Oppilaiden kieli- ja kulttuuritietoisuutta lisätään hyödyntämällä erilaisia työtapoja, oppimisympäristöjä ja oppilaiden kulttuurisia taustoja ja kokemuksia. Oppilaat hyödyntävät oppimisessaan joko fyysisiä tai virtuaalisia kirjasto- ja kulttuurikäyntejä tai tapahtumia. Oppilaiden omia kiinnostuksen kohteita ja lähiluontoa hyödynnetään sekä arjen oppimistilanteissa että koulun tapahtumissa ja juhlissa.
Oppimisessa ja opetuksessa hyödynnetään Sipoon kaksikielisyyttä ja tehdään esimerkiksi yhteistyötä yli kielirajojen. Kouluissa voi myös toimia kerhoja, joissa on molempien kieliryhmien edustajia.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunteita ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

Sipoon näkökulmat - Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Oppimistilanteissa käytetään pelejä, leikkiä ja yhteisöllisiä työtapoja. Oppilaat osallistuvat sääntöjen, sopimusten ja yhteisten työtapojen luomiseen. Kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi oppilaita ohjataan kehittämään omia sosiaalisia taitojaan ja tunteita kesustelemalla kunnioittavista, suvaitsevista ja toiset huomioonottavista toimintatavoista.
Oppilaiden kanssa käsitellään kestävän kehityksen periaatteita ja käytännön merkitystä omassa ympäristössä ja valinnoissa.
Opetuksessa hyödynnetään erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä, jolloin oppilaat voivat harjoitella ja kehittää kykyjään toimia turvallisesti erilaisissa tilanteissa, tiloissa ja erilaisilla välineillä.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja –tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkutella ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen – niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa – edistää monilukutaidon kehittymistä.

Sipoon näkökulmat – Monilukutaito
Oppimistilanteissa hyödynnetään monipuolisia tiedon lähteitä, jotta oppilaat voivat harjoitella erilaisten tekstien tulkitsemista, kriittistä lukutaitoa ja lähdetietojen käyttöä.
Oppilaita kannustetaan esittämään, kuvaamaan ja kertomaan opetuksessa käsiteltäviä ilmiöitä sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.
Eri oppiaineiden oppimistilanteissa käsitellään oppilaille merkityksellisiä, heitä kiinnostavia ja lähiympäristöön kohdistuvia tekstejä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tv) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien peruseräntöiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetusikässä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisen työjaksojen merkityksestä terveydelle. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tv:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Sipoon näkökulmat - Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Kaikissa kouluissa on käytössä Sipoon kunnan yhteinen Digipassi
Oppilaita ohjataan käyttämään Sipoon kunnassa käytössä olevia laitteita ja palveluita.
Kaikissa kouluissa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman tvt:n käytön tavoitteita.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

Sipoon näkökulmat - Työelämätaidot ja yrittäjyys
Opetustilanteita rakennetaan projektityöskentelyn ympärille ja oppilaita ohjataan työskentelemään vaihtelevissa oppimisympäristöissä yksin, pareittain ja erilaisissa ryhmissä monipuolisin välinein.
Opiskelutilanteissa käytetään erilaisia toiminnallisia menetelmiä, joilla tuetaan erilaisia oppimistapoja ja työtapoja sekä ryhmätyöskentelyä ja ymmärrystä eri kulttuureista.
Oppimistilanteissa oppilaita kannustetaan kehittämään omia vahvuuksiaan, kielitaitoa, arvostamaan omia ja muiden tuotoksia sekä toimimaan yhteisten tavoitteiden eteen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden

kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Sipoon näkökulmat - Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Oppilaat vaikuttavat ja osallistuvat oman opiskelunsa suunnitteluun (yksilölliset opiskelupolut) sekä luokan ja koko koulun yhteisiin asioihin esim. luokkakokousten ja oppilaskuntatoiminnan avulla.
Oppilaat harjoittelevat ristiriitatilanteiden ratkaisemista esim. Vertaissovittelu-toiminnan (Verso) avulla tai muilla koulussa käytössä olevilla menetelmillä.
Oppilaille kerrotaan oikeuksista ja velvollisuuksista, jotka koskevat heitä koululaisina ja yhteiskunnan jäseninä. Oppilaille kerrotaan seuraamuksista, jotka aiheutuvat yhteiskunnan sääntöjen rikkomisesta.

14.3 Oppiaineet vuosiluokilla 3–6

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

14.3.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä

kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten

tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden,

teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluuyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsikirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkaajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemista ja kirjoittamista harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä.	Ohjataan oppilasta lempeästi keskustelun tärkeyteen elämän kaikilla osa-alueilla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 Ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla.		L1 L2 L4 Monilukutaito L7
S2 Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Kolmannella vuosiluokalla painotetaan monipuoliseen lastenkirjallisuuteen tutustumista. Voidaan esimerkiksi käyttää apuna erilaisia lukudiplomeja ja lukupäiväkirjoja. Käytetään kirjaston palveluita ja tutustutaan sen tarjontaan.	L1 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
S3 Tekstien tuottaminen		
T9 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.	Pääpaino on fiktiivisen kertovan tekstin kirjoittamisessa sekä oman ajatuksen ilmaisemisessa. Pidetään väylä auki ilmaisulle. Ohjataan oppilasta arvioimaan kirjoittamansa tekstin luettavuutta. Kolmannella vuosiluokalla pääpaino käsikirjoittamisen sujuvoittamisessa	L1 L2 L4 L7
T11 Ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.		L1 L4 L5
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T13 Ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.	Pääpaino kirjallisuuteen ja kirjastoon tutustumisessa. Kannustetaan kirjallisuuden pariin.	L1 L2 L4

T14 Kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.		L2 L4 L5 L7
---	--	----------------------

Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä.	Syvennetään taitoja toimia erilaisissa keskustelutilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 Ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla.		L1 L2 L4 Monilukutaito L7
S2 Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Neljännellä vuosiluokalla luetaan ja tutkitaan tietokirjallisuutta sekä monipuolisia tietolähteitä. Harjoitellaan tietotekstien lukustrategioita. Oppilasta kannustetaan silti lukemaan laajasti lastenkirjallisuutta. Käytetään kirjaston palveluita ja tutustutaan sen tarjontaan.	L1 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 Ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin.		L1 L4 L5
S3 Tekstien tuottaminen		
T9 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.	Neljännellä vuosiluokalla harjoitellaan kertovia (fiktio), kuvaavia (tietoteksti), ohjaavia ja kantaa-ottavia tekstejä. Pääpaino on käsin kirjoittamisessa. Yleiskielistä kirjoittamista painotetaan. Oikeakielisyyssasioihin kiinnitetään huomiota.	L1 L2 L4 L7
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T13 Ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä	Luetaan tekstejä ja kirjoja kirjallisuuden eri lajeista.	L1 L2

tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.		L4
T14 Kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.		L2 L4 L5 L7

Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T2 Ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa.	Painotetaan oman mielipiteen perusteltua ilmaisemista erilaisissa tilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T3 Ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla.		L1 L2 L4 Monilukutaito L7
T4 Kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.		L1 L2 L3 L4
S2 Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Viidennellä luokalla painotetaan monilukutaidon kehittymistä lukemalla ja vertailemalla tekstejä. Luetaan laajasti kirjallisuutta. Luetaan, kuunnellaan ja katsotaan mediatekstejä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden kiinnostuksen kohteita.	L1 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 Ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin.		L1 L4 L5

T8 Kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä.		L1 L4 L5
S3 Tekstien tuottaminen		
T9 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.	Viidennellä vuosiluokalla harjoitellaan kertovia (fiktio), kuvaavia (tietoteksti), ohjaavia ja kantaa-ottavia tekstejä. Kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota otsikointiin ja kappalejakoon. Harjoitellaan muistiinpanotekniikoita ja lähteiden käyttöä.	L1 L2 L4 L7
T10 Kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä.		L1 L4 L5 L7
T11 Ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.		L1 L4 L5
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T13 Ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.	Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiötä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.	L1 L2 L4
T15 Tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen.		L2 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7

Suomen kieli ja kirjallisuus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		

T2 Ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa.	Painotetaan erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T3 Ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla.		L1 L2 L4 Monilukutaito L7
T4 Kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.		L1 L2 L3 L4
S2 Tekstien tulkitseminen		
T5 Ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Kuudennella luokalla luetaan sekä lyhyempiä tekstejä että kokonaisteoksia. Luetaan kertovia (fiktio), kuvaavia (tietoteksti), ohjaavia ja kantaa-ottavia tekstejä. Kieliasioista varmennetaan	L1 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T6 Opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan.	sanaluokkien, aikamuotojen ja sijamuotojen hallitsemista ja käyttöä. Oikeakielisyttä varmennetaan.	L1 L2 L4 L5
T7 Ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin.		L1 L4 L5
T8 Kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä.		L1 L4 L5
S3 Tekstien tuottaminen		
T9 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.	Jotta oppilas oppii havainnoimaan ja muokkaamaan omaa tekstiänsä, on tärkeää, että opettaja korjaa ja kommentoi tekstin kieliasua ja	L1 L2 L4 L7

T10 Kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä.	sisältöä positiivisia puolia korostaen. Oppilas harjoittelee korjaamaan omaa tekstiänsä palautteen perusteella. Isojen alkukirjainten ja virkerajojen hallintaan kiinnitetään erityisesti huomiota.	L1 L4 L5 L7
T11 Ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.		L1 L4 L5
T12 Kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.		L2 L4 L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T13 Ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.	Vertaillaan omaa kulttuuria muihin kulttuureihin, erityisesti kunnan kaksikielisen luonteen huomioiden. Vertaillaan suomen kieltä muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin.	L1 L2 L4
T15 Tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen.		L2 L4 L6 L7

Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.
Tekstien tulkitseminen			
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2	Lapsille ja nuorille tarkoitettun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.
Tekstien tuottaminen			
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä	S3	Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

kuvaa itsestään tekstien tuottajana			
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaottavalle tekstille tyyppillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan	S4	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen			
---	--	--	--

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän

opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

[Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6](#)

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määrittäen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan

verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kielipillisiä rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitaitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetus Sipoossa

S2-opetusta järjestetään Sipoon kunnassa siten, että kiertävä S2-opettaja käy pitämässä oppitunteja niissä kouluissa, joissa on S2-oppilaita. Oppilaat saavat S2-opetusta useimmiten yhdysluokkaopetuksena eli samassa opetusryhmässä on oppilaita eri vuosiluokilta. Useimmiten oppilaat saavat S2-opetusta kaksi oppituntia viikossa, mutta oppilaiden suomen kielen taito vaikuttaa oppituntien määrään. Oppilaan saamista S2-tunneista toinen on kohdennettu suomen kielen (äidinkielen) opetukseen ja etenkin vanhemmilla oppilailla toinen tunti on usein kohdennettu reaaliaineiden opetukseen ja niiden sanaston ja tekstien opiskeluun.

Sipoossa suomi toisena kielenä -oppimäärän opetusta järjestetään:

- erillisessä S2-ryhmässä
- osittain suomen kielen ja kirjallisuuden oppitunneilla ja osittain S2-ryhmässä
- mahdollisuuksien mukaan samanaikaisopetuksena.

Opetusta eriytetään työtapojen ja oppimateriaalin avulla. S2-opettaja ja luokan-/aineenopettaja tekevät yhteistyötä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 Ohjataan oppilasta vahvistamaan ilmaisuvaramoan ja taitoan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.	Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa ja modaalisuus).		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 Innostetaan oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.	Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.	Innostetaan oppilasta osallistumaan vuorovaikutustilanteisiin.	L1 L2 L4
T3 Ohjataan oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.	Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.	Harjoitellaan vahvuuksien tunnistamista. Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan itseään kannustavassa ja positiivisessa ympäristössä.	L2
S2 Tekstien tulkitseminen			
T4 Ohjataan oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.	Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Harjoitellaan mielipiteen erottamista teksteissä.		L1 L4
T5 Kannustetaan oppilasta kehittämään taitoan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia	Harjoitellaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien,		L2 L4

luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.	kielikuvien ja sanontojen merkityksiä ja niiden hierarkioita.		
T6 Ohjataan oppilasta päättävään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.	Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja tutustutaan verbien taipumiseen persoona- ja aikamuodoissa. Harjaannutaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä.	Harjoitellaan tekstin sanoman ymmärtämistä.	L1 L2 L4
S3 Tekstien tuottaminen			
T7 Innostetaan oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.	Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.	Pyritään löytämään kirjoittamisen ilo omien tarinoiden ja tekstien kautta.	L1 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T8 Autetaan oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.	Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstilajeja ja tarkastellaan niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.	Tuotetaan tekstejä omien kokemusten, havaintojen ja ajatusten pohjalta.	L1 L2 L4
T9 Ohjataan oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.	Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.	Opetellaan arvioimaan omia tekstejä ja antamaan palautetta muille.	L1 L2 L4
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 Ohjataan oppilasta vahvistamaan kiellitietoisuuttaan ja havainnoimaan	Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan		L2 L4

kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.	vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat, nominien ja verbien taivutus ja sanojen yhdistäminen) ja tapoja luoda merkityksiä.		
T11 Innostetaan oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustetaan lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistaan lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.	Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.	Käytetään erilaisia lukutapoja.	L2
T12 Ohjataan oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaistaan hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaariaan.	Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.		L2 L4
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 Innostetaan oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.	Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamia kieliä kaiken oppimisen tukena. Tuetaan oppilasta arvioimaan omaa oppimistaan suhteessa tavoitteisiin.	Tuetaan ja kannustetaan oppilaan myönteistä käsitystä itsestään suomen kielen käyttäjänä.	L1 L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T14 Ohjataan oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.	Harjoitellaan eri oppiaineiden (tiedonalojen kieli) tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.		L4 L7

<p>T15 Kannustetaan oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	<p>Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa ja oppimisessa. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.</p>		<p>L1 L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7</p>
--	---	--	---

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
<p>T1 Ohjataan oppilasta vahvistamaan ilmaisuvaramiaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.</p>	<p>Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus ja vertaaminen kuvailussa).</p>		<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</p>
<p>T2 Innostetaan oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.</p>	<p>Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.</p>	<p>Innostetaan oppilasta osallistumaan vuorovaikutustilanteisiin.</p>	<p>L1 L2 L4</p>
<p>T3 Ohjataan oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.</p>	<p>Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.</p>	<p>Opetuksessa huomioidaan positiivisen kasvun ja oppimisen näkökulma, kannustava palaute ja oppilaan vahvuuksien tunnistaminen.</p>	<p>L2</p>
S2 Tekstien tulkitseminen			

<p>T4 Ohjataan oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	<p>Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Harjoitellaan mielipiteen erottamista teksteissä ja tiedon luotettavuuden arviointia.</p>		<p>L1 L4</p>
<p>T5 Kannustetaan oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.</p>	<p>Harjoitellaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.</p>		<p>L2 L4</p>
<p>T6 Ohjataan oppilasta päättävään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.</p>	<p>Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjaannutaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä.</p>	<p>Harjoitellaan tekstin sanoman ymmärtämistä.</p>	<p>L1 L2 L4</p>
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>			
<p>T7 Innostetaan oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.</p>	<p>Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	<p>Pyritään löytämään kirjoittamisen ilo omien tarinoiden ja tekstien kautta.</p>	<p>L1 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen</p>

T8 Autetaan oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.	Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstilajeja ja tarkastellaan niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.	Tuotetaan tekstejä omien kokemusten, havaintojen ja ajatusten pohjalta.	L1 L2 L4
T9 Ohjataan oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.	Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.	Opetellaan arvioimaan omia tekstejä ja antamaan palautetta muille.	L1 L2 L4
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 Ohjataan oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.	Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä.		L2 L4
T11 Innostetaan oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustetaan lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistaan lukelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.	Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.	Käytetään erilaisia lukutapoja.	L2
T12 Ohjataan oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä	Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.		L2 L4

tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaistaan hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaariaan.			
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 Innostetaan oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.	Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena. Tuetaan oppilasta arvioimaan omaa oppimistaan suhteessa tavoitteisiin.	Tuetaan ja kannustetaan oppilaan myönteistä käsitystä itsestään suomen kielen käyttäjänä.	L1 L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T14 Ohjataan oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.	Harjoitellaan eri oppiaineiden (tiedonalojen kieli) tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.		L4 L7
T15 Kannustetaan oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.	Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa ja oppimisessa. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.		L1 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 Ohjataan oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja	Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen,

muun arjen vuorovaikutustilanteissa.	(tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen).		vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 Innostetaan oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.	Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.	Innostetaan oppilasta osallistumaan vuorovaikutustilanteisiin.	L1 L2 L4
T3 Ohjataan oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.	Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.	Opetuksessa huomioidaan positiivisen kasvun ja oppimisen näkökulma, kannustava palaute ja oppilaan vahvuuksien tunnistaminen.	L2
S2 Tekstien tulkitseminen			
T4 Ohjataan oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.	Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä, tiedon lähteen selvittämistä ja tiedon luotettavuuden arviointia.		L1 L4
T5 Kannustetaan oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.	Harjoitellaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Opitaan tunnistamaan kertovien ja kuvaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.		L2 L4
T6 Ohjataan oppilasta päättelevään tekstien	Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien	Harjoitellaan tekstin sanoman ymmärtämistä.	L1 L2

tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarastoon.	ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde ja lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjaannutaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä.		L4
S3 Tekstien tuottaminen			
T7 Innostetaan oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.	Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.	Pyritään löytämään kirjoittamisen ilo omien tarinoiden ja tekstien kautta.	L1 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen
T8 Autetaan oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.	Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja tarkastellaan niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.	Tuotetaan tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta.	L1 L2 L4
T9 Ohjataan oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.	Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.	Opetellaan arvioimaan omia tekstejä ja antamaan palautetta muille.	L1 L2 L4
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 Ohjataan oppilasta vahvistamaan	Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua		L2 L4

kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.	havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä.		
T11 Innostetaan oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustetaan lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistaan lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.	Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.	Käytetään erilaisia lukutapoja.	L2
T12 Ohjataan oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaistaan hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaariaan.	Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.		L2 L4
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 Innostetaan oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.	Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamia kieliä kaiken oppimisen tukena. Tuetaan oppilasta arvioimaan omaa oppimistaan suhteessa tavoitteisiin.	Tuetaan ja kannustetaan oppilaan myönteistä käsitystä itsestään suomen kielen käyttäjänä.	L1 L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T14 Ohjataan oppilasta havaitsemaan, miten	Harjoitellaan eri oppiaineiden (tiedonalojen kieli) tärkeiden	Harjoitellaan tunnistamaan eri oppiaineiden tekstilajeja (esim.	L4 L7

kieltä käytetään eri oppiaineissa.	käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.	diagrammi, tehtävänanto, luettelo, tiivistelmä ja historiallinen kuvaus) ja strategioita niiden lukemiseen.	
T15 Kannustetaan oppilasta kehittämään tietoa ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.	Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitaitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa ja oppimisessa. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.		L1 L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 Ohjataan oppilasta vahvistamaan ilmaisuväriä ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.	Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen).		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 Innostetaan oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.	Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.	Innostetaan oppilasta osallistumaan vuorovaikutustilanteisiin.	L1 L2 L4
T3 Ohjataan oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen	Ohjataan kokonaisilmaisua ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja	Opetuksessa huomioidaan positiivisen kasvun ja oppimisen näkökulma, kannustava palaute ja oppilaan vahvuuksien tunnistaminen.	L2

sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.	kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.		
S2 Tekstien tulkitseminen			
T4 Ohjataan oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.	Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä, tiedon lähteen selvittämistä ja tiedon luotettavuuden arviointia.		L1 L4
T5 Kannustetaan oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.	Harjoitellaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Opitaan tunnistamaan kertovien ja kuvaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.		L2 L4
T6 Ohjataan oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.	Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde ja lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä.	Harjoitellaan tekstin sanoman ymmärtämistä	L1 L2 L4

S3 Tekstien tuottaminen			
T7 Innostetaan oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.	Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.	Pyritään löytämään kirjoittamisen ilo omien tarinoiden ja tekstien kautta.	L1 L4 L5 Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen
T8 Autetaan oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.	Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja tarkastellaan niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.	Tuotetaan tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta.	L1 L2 L4
T9 Ohjataan oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.	Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.	Opetellaan arvioimaan omia tekstejä ja antamaan palautetta muille.	L1 L2 L4
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 Ohjataan oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.	Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kulttuuria ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä.		L2 L4
T11 Innostetaan oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja	Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja	Käytetään erilaisia lukutapoja.	L2

kulttuuriin ja kannustetaan lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistaan lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.	mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.		
T12 Ohjataan oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaistaan hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaariaan.	Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.		L2 L4
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 Innostetaan oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.	Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena. Tuetaan oppilasta arvioimaan omaa oppimistaan suhteessa tavoitteisiin.	Tuetaan ja kannustetaan oppilaan myönteistä käsitystä itsestään suomen kielen käyttäjänä.	L1 L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T14 Ohjataan oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.	Harjoitellaan eri oppiaineiden (tiedonalojen kieli) tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.	Harjoitellaan tunnistamaan eri oppiaineiden tekstilajeja (esim. diagrammi, tehtävänanto, luettelo, tiivistelmä ja historiallinen kuvaus) ja strategioita niiden lukemiseen.	L4 L7
T15 Kannustetaan oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.	Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa ja oppimisessa. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.		L1 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.
Tekstien tulkitseminen			
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.
Tekstien tuottaminen			
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kanta-aottavalle tekstille tyyppillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita	S3	Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista teksti rakentuvat.
T 15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsenellään suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

14.4.2 Toinen kotimainen kieli

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi kolme oppimäärää: ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä, ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä äidinkielenomainen ruotsi ja suomi.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A-oppimäärä. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

Toinen kotimainen kieli (ruotsi)

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -

kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuisissa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja –kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa. Se antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin ja se kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Ruotsin kieli A2 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon omat	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä.	Sipoon kaksikielisyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.	Sipoon kaksikielisyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa	L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa		L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
S2 Kielenopiskelutaidot		
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	Käytetään hyväksi tv:n mahdollisuuksia opetuksessa	L1 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten		L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin	L2 L4 L5 L7

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä		L2 L4
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan		L2 L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T10 rohkaista oppilaita tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	4.–6. luokkien aikana tulee olla käsiteltyinä seuraavat aiheet: 4. lk.: mm. perhe, ystävät, eläimet, harrastukset, koulu, numerot, kellonajat, ruoka ja juoma 5. lk.: mm. viikonpäivät, vuodenaajat, koti, keho, vaatteet, värit, luonto, ravintolassa ruokailu 6. lk.: mm. media, asuinpaikan kuvailu, sää, kuukaudet, matkustaminen, Pohjoismaat	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	4.–6. luokkien aikana tulee olla käsiteltyinä seuraavat rakenteet: 4.lk: preesens, substantiivin taivutus yksikössä, päälauseen sanajärjestys sekä kysymys- ja kieltolause 5.lk: perusmuoto ja yleisimmät apuverbit, adjektiivin taivutus ja vertailu 6.lk: substantiivin taivutus monikossa, imperfekti, omistussanat	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 L5 L7

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta	S1	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa syitä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia ja kuvailla Pohjoismaiden kielellistä moninaisuutta

runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä			
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja ruotsin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa	S1	Ruotsin kielen havaitseminen ympäristössä	Oppilas osaa kertoa, missä ruotsin kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten	S2	Omien kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja hyvien opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A1.3 T7 – T9
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisiin ilmauksiin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokille 3–6

Ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

S2 Kielenopiskelutaidot: Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien

yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarviointin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Ruotsin kieli B1– opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta	Tutustutaan Ruotsin ja muiden pohjoismaiden kieliin ja kulttuureihin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	Sipoon kaksikielisyyttä korostetaan ja hyödynnetään opetuksessa. Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä alueen ruotsinkielisiin toimijoihin	L2
S2 Kieltenopiskelutaidot		

T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omassa ilmaisussa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella		L3 L5
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	Harjoitellaan ilmauksia ja sanastoa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen.	L4
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta		L4
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia		L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	Harjoitellaan ilmauksia ja sanastoa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen.	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	6. luokan aikana tulee käsitellä seuraavat rakenteet: preesens, kysymys- ja kieltolauseen muodostus sekä substantiivin taiputus yksikössä ja monikossa.	L4

Ruotsin kielen B1-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota /arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			

T1 Auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisistä suhteista	S1	Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemaansa kielet kuuluvat.
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	S1	Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.
Kielenopiskelutaidot			
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	Toiminta opiskelutilanteessa	Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.
T4 rohkaista oppilaita näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivaranon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella	S2	Ruotsin kielen käyttöalueiden ja – mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja - mahdollisuuksia.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso: A1.2
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.2
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.1
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Kielikylpykieli – ruotsi – opetus ja tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6

Opetus toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 mukaisesti.

Kielikylpykielellä opettavien oppiaineiden kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 3–6:

- kehittää sekä rikastuttaa kielikylpykieltä laajaksi ja monipuoliseksi
- opettaa oppilaita havainnoimaan kielen rakennetta ja muotoa eri oppiaineissa
- laajentaa ja syventää ainekohtaista sanavarastoa
- äidinkielen keskeiset tavoitteet ovat peruskoulun opetussuunnitelman mukaiset.

Kielellinen sisältö - kohdekieli ja äidinkieli

Kielikylpykieli	Äidinkieli ja kirjallisuus
Centralt innehåll	Oppisisällöt
Språk och litteratur	Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
åk 3–6 Eleven läser och gör bokrecensioner på svenskspråkig skönlitteratur. Eleven lär sig centrala begrepp inom litteraturen. Biblioteksbesök och bokprat. Multilitteracitet; läsa och förstå olika sorters texter. Teaterbesök. Inblick i den finlandssvenska kulturen.	vi 3–6 Mediakulttuuri, oppilaan mediarooli ja mediakasvatus. Kansanperinnekuulttuurin jatkajia nykykulttuurissa. Monilukutaito. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä hyödyntäen erilaisia mediavälineitä. Käsitellään koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. Kirjallisuuden keskeiset käsitteet. Tarjotaan oppilaille monipuolisia kulttuurielämyksiä.
Skrivning och språkkännedom	Tekstien tuottaminen sekä kielentuntemus
åk 3 Öva sig att uttrycka sig sin åsikt hålla korta presentationer. Vokaler och konsonanter (dubbelkonsonant, -ck). Skiljetecken !,? och sj-ljudet och tj-ljudet. Motsatsord, synonymer, homonymer. Mer uppmärksamhet fästs vid rättskrivning. Skriftlig framställning av olika slag. Varierande övningar för muntlig framställning och kommunikativa färdigheter. Eleven förväntas använda enbart svenska i samtal med läraren.	vi 3 Vokaalit ja konsonantit (lyhyet ja pitkät vokaalit sekä kaksoiskonsonantin kertaaminen). Ng –äänne. Diftongi, yhdyssanat, lausetyypit. Kirjoitustaidon varmentaminen. Omien tekstien luettavuuden arviointi. Sanaluokat (substantiivit, adjektiivit, verbit). Tutustuminen verbien taivuttamiseen persoona- ja aikamuodoissa. Oikeinkirjoituksen perusasiat; kappalejako, otsikointi, johdonmukaisuus, rakenteet omassa teksteissä. Vuorovaikutustaidot. Rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen.
åk 4	vi 4

<p>Öva sig att uttrycka sina tankar och åsikter och delta i diskussioner. Hålla presentationer; både eget material, skönlitterärt och fakta. Läsa flytande, använder lässtrategier, börjar utvärdera egen läsfärdighet. Öva styckeindelning, rubriksättning. Vokaler och konsonanter (repetition av lång och kort vokal, dubbelkonsonant) skiljetecken !,?. Sammansatta ord. Avstavning. Satsbyggnad. Börja träna substantivets böjning. Ng-ljudet (repetition), j-ljudet (repetition), sj-ljudet, tj-ljudet. Inledning, styckesindelning, avslutning. Skriftlig framställning av olika slag. Varierande övningar för muntlig framställning och kommunikativa färdigheter.</p>	<p>Lausetyyppien vahvistaminen. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulause. Sanaluokkien kertausta; uusina pronominit, numeraalit, partikkelit. Suora lainaus kirjoitelmissa (lainausmerkin käyttö). Oikeinkirjoituksen perusasiat omista teksteissä. Syvennetään taitoja toimia erilaisissa keskustelutilanteissa.</p>
<p>åk 5 Uttrycka åsikter, tankar, hålla presentationer. Textanalys: beskrivande, berättande, argumenterande, instruerande. Drama. Ä-ljudet, sj-ljudet (repetition), tj-ljudet (repetition). Substantivets böjning (repetition). Verbböjning; tidsform. Släktord. Kommatecknets användning, konjunktioner, samt repetition av skiljetecken !,?. Repetition av inledning, styckesindelning och avslutning. Skriftlig framställning av olika slag. Varierande övningar för muntlig framställning och kommunikativa färdigheter.</p>	<p>vi 5 Sanaluokkien kertaus. Verbin taipuminen (persoonamuoto, aikamuodot). Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyytit. Lauseenjäsenet; subjekti, predikaatti, objekti. Rakentavan palautteen antaminen, toisten kuunteleminen, harjoitellaan erilaisia tapoja olla kohtelias, omien mielipiteiden esittäminen. Erilaiset kielenkäytön tilanteet (myös some).</p>
<p>åk 6 Öva sig att ta emot och ge respons på egen och andras kommunikation. Förankra rättskrivningen, kan använda den vid egen textproduktion. Angivning av källor och upphovsrätt. Bearbetning av texter, processkrivning. Läsa och delge läsoplevelser.</p>	<p>vi 6 Vuosiluokkien 1-6vkielentuntemuksen kertaus. Sijamuodot. Tapaluokat. Kirjallinen tuottaminen omalla siistillä käsialalla sekä erilaisilla tekstinkäsittelyohjelmilla. Vahvistetaan oikeinkirjoituksen perusasiat; kappalejako, otsikointi, johdonmukaisuus, rakenteet omista teksteissä. Erilaisten viestintätilanteiden ja puhe-esitysten harjoittelua.</p>

Puheen ja kuullun ymmärtämisen sisällöt

Vuosiluokat 3–4

Vuosiluokilla 3–4 kielikylpykielen opetuksen painopisteenä ovat opitun luku- ja kirjoitustaidon varmistaminen sekä lukutaidon laajentaminen teknisestä lukutaidosta ymmärtävään lukutaitoon. Kielikylpykielen puhumisessa edetään rutiininomaisista keskusteluista yhä enemmän vapaaseen itsensä ilmaisemiseen. Keskeistä opetuksessa on kielikylpykielillä opettavien oppiaineiden tyypillisen sanaston ymmärtämisen harjoittaminen ja vahvistaminen.

Puhuminen ja kuunteleminen

- erilaisiin tilanteisiin liittyvien vuoropuhelujen harjoittelua
- kerronnan harjoittelua tuttuun asioiden avulla
- kielikylpykielille ominaisen ääntämisen harjoittelua
- kielioipillisesti oikean ilmaisun harjoittelua vapaissa puhetilanteissa

Kielikylpykielen ymmärtäminen

- eri oppiaineiden sisältöjen ymmärtämisessä tarvittavan kielen omaksumisen harjoittelua
- oppiaineelle tyypillisen sanaston soveltamista samantyyppisissä harjoituksissa ja tilanteissa
- tietotekstien avaamisessa tarvittavaa luetun ja kuulun ymmärtämisen harjoittelua
- opetuksessa toistuvien ilmaisujen ja ohjeiden ymmärtämisen vahvistamista

- itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien ymmärtämistä tukevia harjoitteita

Vuosiluokat 5–6

Vuosiluokilla 5–6 kielikylpykielen opetuksen painopisteenä on luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Keskeistä opetuksessa on kielikylpykielen käyttäminen opiskelun välineenä. Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näinä vuosina itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, sanavaraston, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilaat kehittyvät puhumaan itselleen tärkeistä ja opetukseen liittyvistä asioista myös hieman vaativammassa tilanteissa.

Puhuminen ja kuunteleminen

- harjoitellaan edelleen kielelle ominaista ääntämistä
- pidetään suullisia esityksiä ja pienimuotoisia esitelmiä
- opitaan käyttäytymistä erilaisissa puhe- ja kokoustilanteissa (huomioidaan kielen kulttuuritaidot)
- kuuntelemisen ja kohteliaisuuden harjoittelu
- kielipöytätyössä oikean ilmaisun harjoittelua vapaissa puhetilanteissa

Kielikylpykielen ymmärtäminen

- eri oppiaineiden sisältöjen ymmärtämisessä tarvittavan kielen omaksumisen vahvistamista
- oleellisen ymmärtäminen sujuvasta puheesta esim. radiouutiset, elokuvat
- tietotekstien avaamisessa tarvittavaa luetun ja kuulun ymmärtämisen vahvistamista
- pääajatuksen, avainsanojen ja tärkeiden yksityiskohtien löytäminen ikäkaudelle sopivista teksteistä

Arviointi

Kielitaidon tasojarviointinnissa käytetään Euroopan neuvoston viitekehystä.

http://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1478/1478070_skala-f--r-sj--lvbed--mning-av-spr--kkunskaper.pdf

Kielikylpykielen **hyvän osaamisen taso** vuosiluokan 6 päättyessä:

Kuullun ymmärtäminen (B1.1)	Puhuminen (B2.3)	Luetun ymmärtäminen (B1.1)	Kirjoittaminen (A2.2)
Ymmärtää pääajatuksia ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja mukaan lukien lyhyt kerronta. Tavoittaa radio-uutisten, tv-ohjelmien, elokuvien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat. Pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistiетoon perustuvaa puhetta. Ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen määrän idiomeja. Pidemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä	Osoittaa luettelomaisen lyhyen kuvauksen lähipiiristään ja sen arkisista asioista/puolistista. Puhe ajoittain sujuvaa, katkokset ovat vielä ilmeisiä. Osoittaa kohtalaisen hyvin jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osoittaa useita yksinkertaisia ja joitakin vaativampia rakenteita. Laajemmalla vapaalla puheessa esiintyy paljon virheitä perusasioissa (esim. verbien aikamuodot), mikä voi joskus haitata ymmärrettävyyttä.	Lukee monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (taulukot, kalenterit, ohjeet, kurssiohjelmat, keittokirjat) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. Arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtämisen voi olla puutteellista.	Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa. Osoittaa lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista tai arkipäiväisistä asioista. Hallitsee arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot. Kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, virheitä esiintyy harvinaisemmissa rakenteissa, muodoissa tuottaa kömpelöitä ilmaisuja.

puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin.			
---	--	--	--

14.4.3 Vieraat kielet

Kielikasvatus

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalinen oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalissa kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja –kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä.

Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Englannin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Englanti A1 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä	S1 Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen.	Oppilaat huomioivat englanninkielisiä tekstejä lähiympäristöstään ja pohtivat, missä tilanteissa englannin kieltä tarvitaan. Oppilaat kuuntelevat erilaista englantia; satuja, pelejä, dokumentteja jne. Oppilaat harjoittelevat ääntämistä ja pieniä keskustelua. Oppilaat oppivat kohteliaita tapoja puhua. Pohditan omia kokemuksia englannin kielestä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle	Oppilaiden kiinnostuksen mukaisesti kirjoitetaan lauseita ja opetellaan tyypillisiä englanninkielisiä sanontoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1 Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen.		L1 L2
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.	Oppilaat pohtivat, mitkä tavat ovat heille sopiva oppia, suunnittelevat tehtävien tekemistä ja kokeilevat eri tapoja oppia yhdessä. Oppilaat jakavat kokemuksiaan. Opitaan tapoja kartuttaa sanavarastoa. Käsitellään eri teemoja, joilla sanavarastoa kasvatetaan.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä.	Oppilaat tuottavat pieniä tekstejä; ohjeita, runoja ja opettelevat kouluympäristössä ja arjessa käytettäviä sanoja. Käydään läpi joitakin ääntämiseen liittyviä asioita ja eroja. Oppilaat kuuntelevat erilaisia englanninkielisiä tekstejä: lauluja, runoja, satuja jne. Numerot, päivät, kuukaudet, värejä jne. Sanaston opiskelussa ja sisältöjä valittaessa huomioidaan oppilaiden 1. ja 2. vuosiluokan aikana hankkima kielitaito.	L3 L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Englanti A1 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä	S1 Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.	Oppilaat tutustuvat englantilaisiin kirjailijoihin. Pohditaan, mitä sanoja on lainattu englannista muihin kieliin. Miten englannin vaikutus näkyy esim. elokuvat, pelit, musiikki, harrastukset, slangikieli jne.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

	Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.		
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuristausta. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle	Mitä hyötyä on englannin kielen osaamisesta? Myönteisen kieliasenteen rakentamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1 Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen.	Oppilaat käyvät pieniä keskusteluja valitsemistaan teemoista. Oppilaita rohkaistaan puhumaan. Pieniä filmejä - haastatteluja	L1 L2
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.	Oppilaat rakentavat strategioita englanninkielen sanojen kirjoittamiselle. Erot puhutun ja kirjoitetun kielen välillä.	L1 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.	Oppilaat arvioivat omaa ja toisten oppimista ja etsivät yhteisiä keinoja oppimisen tukemiseksi. Tutustutaan internetistä löytyviin materiaaleihin.	L1 L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3 Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen.	Harjoitellaan puhumista, ääntämistä ja kirjoittamista eri tavoilla.	L2 L4 L5 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.	Kuukaudet, vuodenajat, harrastukset. Käydään läpi kielioppia.	L3 L4 L5 L7

Englanti A1 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä	S1 Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.	Oppilas osaa esitellä itsensä ja kertoa vähän itsestään. Tutustutaan englanninkieliseen kulttuuriin ja kulttuurihenkilöihin oppilaiden omien kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1 Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen.	Etsitään materiaalia internetistä ja kirjastosta.	L1 L2
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeusasteeltaan sopivaa aineistoa	S1 Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.	Tutustaan kielten välisiin eroihin ja samankaltaisuuksiin. Miten sanoja on lainattu eri kielistä ja kieliin? Englannin kielen merkitys yhteiskunnassa: uutiset, markkinointi, työelämä jne.	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.	Oppilaat tekevät teematöitä ja oppivat toisiltaan. Oppilaat arvioivat omaa osaamistaan ja miettivät hyviä tapoja oppia kieliä.	L1 L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita.	Oppilaat pitävät pieniä esitelmiä valitsemastaan aiheesta pareittain. Sanaleikkejä ja digitaalisia materiaaleja.	L2 L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla	S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun	Oppilaat tekevät erilaisia kylttejä ja opasteita englanniksi koulun tiloihin.	L2 L4

mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita.	Harjoitellaan erilaisia ruokailuun jne. liittyviä tilanteita ja sanastoa. Miten tavat eroavat eri kulttuureissa?	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3 Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta.	Oppilaat etsivät materiaalia internetistä ja kirjastosta ja esittelevät valitsemaansa teemoja muille. Pohditaan, miten avainsanat auttavat ymmärtämisessä ja johtopäätösten tekemisessä.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä	Kellonajat ja päivämäärämerkinnät. Käydään läpi kielioppia. Oppilaat kuuntelevat ja lukevat eri tasoisia tekstejä. Pohditaan, mikä auttaa ymmärtämisessä?	L3 L4 L5 L7

Englanti A1 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä	S1 Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.	Tutustutaan englantilaiseen kulttuuriin ja keskustellaan omista kokemuksista. Oppilaat jakavat kokemuksiaan. Mitä tiedetään Lontoosta, New Yorkista, Sydneystä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.	Pohditaan tapoja oppia kieliä ja kielten osaamisen merkitystä tulevaisuudessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1 Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen.	Oppilaat tutustuvat yhdessä englanninkielisiin sanontoihin ja pohtivat niiden merkitystä.	L1 L2
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1 Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä.	Oppilaat kertovat omia kokemuksiaan englanninkielestä ja pohtivat, miksi jotkut asiat ovat helpompi oppia kuin toiset? Etsitään omaa oppimista tukevaa materiaalia internetistä.	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.	Pohditaan strategioita kirjoittamiselle, ääntämiselle ja oppimiselle. Oppilaat pohtivat eroja, miksi jotkut sanat tuntuvat vaikeilta kirjoittaa ja ääntää ja toiset eivät?	L1 L3
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä.	Oppilaat arvioivat omaa oppimistaan ja mitkä tavat edesauttavat oppimista. Oppilaat tekevät itsearviointia ja antavat kannustavaa palautetta. Pohditaan, mitkä asiat edesauttavat sanojen muistamista?	L1 L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Sanastoa	Oppilaat tutustuvat erilaisiin englanninkielisiin teksteihin.	L2 L4 L5

tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita.		L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita.	Oppilaat käyvät pieniä keskusteluja eri aiheista. Opetellaan kohteliasta kieltä.	L4
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita.	Oppilaat käyvät pieniä keskusteluja eri aiheista. Opetellaan kohteliasta kieltä. Oppilaat pohtivat sanojen merkityksiä eri tilanteissa.	L2 L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3 Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta.	Oppilaat harjoittelevat kuuntelemista, lukemista ja kirjoittamista erilaisilla teksteillä. Oppilaat keräävät suosikkisanontoja.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä.	Oppilaat käyvät pieniä keskusteluja eri aiheista. Opetellaan kohteliasta kieltä.	L3 L4 L5 L7

Englannin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä.	S1	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkiensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1	Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.1
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monitasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Saksa A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilaille on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1-kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Saksan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen pääättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttölanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Saksan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja –kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saksan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi saksan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Saksa A2 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6

Taulukkoon on eritelty eri vuosiluokkien tavoitteita niiltä osin, kun ne poikkeavat vuosiluokkien välillä.

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja	Tutustutaan saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen (Saksa, Itävalta, Sveitsi).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä		
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	Tutustutaan saksankielisten alueiden teittelykulttuuriin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä		
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	ks. T1	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S2 Kielenopiskelutaidot		
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen		L1 L3
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	Tvt-välineitä käytetään opetuksessa aktiivisesti.	L1 L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	Opetellaan sanastoa monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota.	L2 L4 L5 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Vuosiluokkien aihepiirit: 4. lk.: mm. perhe, ystävät, lemmikit, harrastukset, koti, värit, numerot, ruoka ja juoma 5. lk.: mm. viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat, koulu, keho, kello, vaatteet, tien kysyminen/neuvominen, ravintolassa ruokailu 6. lk.: mm. some, media, asuinpaikan kuvailu, Suomesta kertominen, ympäristö, matkustaminen, maita ja kieliä	L2 L4

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan		
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä		L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	<p>4.–6.lk:n aikana opetellaan ainakin seuraavat rakenteet: säännöllisten ja epäsäännöllisten verbien preesenstaivutus, artikkelien käyttö, lukusanat, kysymyssanat sekä päälauseen sanajärjestys</p> <p>4. lk.: lukusanat, preesenstaivutus, persoonapronominit, omistuspronomininit yksikössä</p> <p>5. lk.: modaaliverbit, sanajärjestys, kysymyslause/sanat, omistuspronomininit, kello</p> <p>6. lk.: pronominit, tutustutaan perfektiin, datiivi- ja akkusatiiviprepositioihin</p>	L3 L4 L5 L7

Saksan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielsensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A1.3 T7 – T9
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Ranska A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilaille on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1-kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Ranskan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja

intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Ranskan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja –kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ranskan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ranskan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Ranska A2 – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6

Taulukkoon on eritelty eri vuosiluokkien tavoitteita niiltä osin, kun ne poikkeavat vuosiluokkien välillä.

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	Tutustutaan ranskankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	Tutkitaan Ranskan ja Suomen kulttuurisia eroja ja miten ne näkyvät kielessä (esim. kohteliaisuusmuodot)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä		
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	ks. T1	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
S2 Kielenopiskelutaidot		
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen		L1 L3
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	Tvt-välineitä käytetään opetuksessa aktiivisesti. Harjoitellaan erilaisia kielenoppimistekniikoita.	L1 L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	Opetellaan sanastoa monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota.	L2 L4 L5 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	4. lk.: mm. esittelyt ja tervehdykset, numerot 1-20, perhe, eläimet, koulusanastoa	L2 L4

	5. lk: mm. värit, vapaa-aika, juhlapyhät, ruokasanoja, kello, luvut 20–60, harrastuksia, viikonpäivät 6. lk: mm. kouluaineita, vaatteita, kuukaudet ja vuodenaajat, liikennevälineitä, luontosanoja, maita ja kieliä, asuinpaikan kuvailua	
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan		L2 L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä		L4
S4 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	4.–6. luokkien aikana opetellaan ainakin seuraavat rakenteet: verbiopin perusteet (säännölliset -ER-verbit ja keskeisiä epäsäännöllisiä verbejä), artikkelin käyttö, omistuspronominit, lukusanoja, kellonajat, kysymyssanoja, intonaatio- ja est-ce que -kysymyksiä 4. lk: artikkelit, persoonapronomineja, être- ja avoir-verbit, monikko. 5. lk: omistuspronominit, -ER-verbit, kieltolause, persoonapronomineja, est-ce que-kysymyksiä ja faire-verbi. 6. lk: préférer-, vouloir- prendre-, ja lire-verbit, -IR- ja RE-verbit, omistuspronomineja ja prepositioita.	L3 L4 L5 L7

Ranskan kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielisiä aineistoa	S1	Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A1.3 T7 – T9
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista

puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin			käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.
--	--	--	--

14.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 3–6 matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Ajattelun taidot: Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan

kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Pehdytään prosenttien käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttien välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra: Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättämällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen: Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Pehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Pehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys: Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaille on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3–6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esilletuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Sipoossa vuosiluokilla 3 ja 4 ei käsitellä osiota T14, vaan se tulee käsittelyyn 5. ja 6. luokilla.

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
---	---------------------------	-------------------------	--------------------------------

Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1 Ajattelun taidot S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Geometria ja mittaaminen S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Työskentelyn taidot			
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1-S5	Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.	L1 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta			L1 L3 L4 L5
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S5	Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä		Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen.	L1 L4 L5
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1-S5	Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.	L1 L3
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1-S5		L1 L4
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.	L1 L4

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin		Käsitystä lukujen rakenteesta ja yhteyksistä monipuolistetaan. Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.	L1 L4
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6–9.	L1 L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.	L4 L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaakohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä	S4	Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.	L1 L3 L6
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.	L4 L5

Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Sipoossa vuosiluokalla 4 ei käsitellä osiota T13, vaan se tulee käsittelemään 5. ja 6. luokilla.

Sipoossa vuosiluokilla 3 ja 4 ei käsitellä osiota T14, vaan se tulee käsittelemään 5. ja 6. luokilla.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1 Ajattelun taidot S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Geometria ja mittaaminen		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

	S5 Tietojenkäsittely , tilastot ja todennäköisyys		
Työskentelyn taidot			
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1-S5	Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.	L1 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1-S5		L1 L3 L4 L5
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S5		L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1-S5	Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.	L1 L4 L5
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1-S5		L1 L3
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1-S5		L1 L4
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.	
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin		Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.	

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6–9. Varmistetaan kertotaulujen 1–10 osaaminen. Harjoitellaan kertolasku-algoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältöettä ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.	L1 L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Pehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.	L4 L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushuokkeen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä	S4		L1 L3 L6

Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

T13 tulee Sipoossa käsittelyyn vuosiluokilla 5 ja 6, koska sitä ei käsitelty 4. luokalla.

T14 tulee Sipoossa käsittelyyn vuosiluokilla 5 ja 6, koska sitä ei käsitelty 3. ja 4. luokilla.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1 Ajattelun taidot S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Geometria ja mittaaminen S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Työskentelyn taidot			
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1-S5	Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.	L1 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1-S5		L1 L3 L4 L5
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S5		L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1-S5		L1 L4 L5
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä			L1 L3
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1-S5		L1 L4
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslasku-toimituksia desimaaliluvuilla.	L1 L4
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2	Perehdytään prosenttien käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttien välisiä yhteyksiä.	L1 L4
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään	L1 L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

		laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.	
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista. Tarkastellaan symmetriä suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta. Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.	L4 L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaaukohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä	S4	Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.	L1 L3 L6
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo	L4 L5
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.	L1 L4 L5 L6

Matematiikka – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

T13 tulee Sipoossa käsittelyyn vuosiluokilla 5 ja 6, koska sitä ei käsitelty 4. luokalla.

T14 tulee Sipoossa käsittelyyn vuosiluokilla 5 ja 6, koska sitä ei käsitelty 3. ja 4. luokilla.

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1 Ajattelun taidot S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

	S4 Geometria ja mittaaminen S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys		L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Työskentelyn taidot			
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1-S5	Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.	L1 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta		L1 L3 L4 L5	
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen		L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5	
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä		L1 L4 L5	
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä		L1 L3	
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1-S5		L1 L4
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2		L1 L4
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2	Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.	L1 L4

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2		L1 L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4		L4 L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushetken suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä	S4	Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden pinta-aloja sekä tilavuuksia.	L1 L3 L6
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.	L4 L5
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.	L1 L4 L5 L6

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1-S5		Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Työskentelyn taidot			
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1-S5	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä.
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1-S5	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tietoja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S5	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1-S5	Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järjestyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1-S5	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järjestyttä ja tuloksen mielekkyyttä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1-S5	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2	Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushetken suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järjestyttä	S4	Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järjestyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.
---	----	---	--

14.4.5 Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omilla tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Vuosiluokilla 3–6 ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Minä ihmisenä: Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Pehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan: Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomeediaa.

S4 Ympäristön tutkiminen: Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut: Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Pehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3–6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3–6

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat omien vahvuuksien ja

kehittämistarpeiden tunnistamista sekä kannustamaan toisiaan oppimisessa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosittodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tutkimisen ja toimimisen taitojen lisäksi myös tiedonalojen osaaminen.

Ympäristöopin opetus Sipoossa vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuun ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Ympäristöoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1 Minä ihmisenä S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan		
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S4 Ympäristön tutkiminen S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle		- oman kulttuuriperinnön vaaliminen (oma kotiseutu ja Suomi) - kestävän kehityksen periaatteeseen tutustuminen - kierrätys ja lajittelu	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot			

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	Elinympäristöön liittyvät tutkimustehtävät: elollinen ja eloton luonto	L1 L7
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	Tutkimuksen tekemisen eri vaiheisiin tutustuminen erilaisten tehtävien avulla	L1 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	Harjoitellaan ympäristöopin teemoihin liittyvien syy- ja seuraussuhteiden tunnistamista ja niiden raportointia.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	- kodin sähkölaitteiden toimintaperiaatteiden tutkiminen - ympäristöopin aihepiireihin liittyviin teknologisiin sovelluksiin tutustuminen	L2 L3 L5
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1-S6	- sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin perehtyminen - harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja: palo- , sähkö- ja liikenneturvallisuus	L3
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	Harjoitellaan huomaamaan erilaisia rakennettuja ja sosiaalisia ympäristöjä sekä ympäristön ilmiöitä ja materiaaleja.	L3
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1-S6	Harjoitellaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista ja pohditaan yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.	L2 L3
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä	S1-S6	Projektityön suunnitteleminen ja toteuttaminen tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	L4 Monilukutaito L5

vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti			
Tiedot ja ymmärrys			
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakko-käsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6	Tutustutaan oman kotiseudun erilaisiin ympäristöihin myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Harjoitellaan tunnistamaan ympäristöopin käsitteitä ja käyttämään niitä.	L1
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	Suomen karttaan tutustuminen	L1 L5
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	Harjoitellaan arvioimaan tietoa kriittisesti.	L2 L4 L5
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1 S3-S6	Tutustutaan koulun lähiympäristön kasveihin ja eläimiin. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin ja eläinten hyvinvointiin. Tunnistetaan kasvien eri osat ja niiden tehtävät.	L1
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	- Suomen luonnonympäristön ja ihmisen toiminnan hahmottaminen monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla - Suomi kartalla - ilmansuuntien opetteleminen - geomedian käyttö opetuksessa	L1 L5
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2 S4-S6	lämpötilan mittaaminen ja lämpöenergiaan perehtyminen	L1

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle		veden olomuotoihin tutustuminen erilaisten tutkimusten avulla	L1
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	S1-S3 S6	- seksuaalisen kehityksen ja ihmisen lisääntymisen käsitteleminen ikäkauden mukaisesti - terveyden osa-alueisiin ja arjen terveystottumuksiin perehtyminen	L1 L3

Ympäristöoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1 Minä ihmisenä S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan		
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S4 Ympäristön tutkiminen S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle		Tutustutaan ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin (lähiruoka). Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä	S1-S6	- veden kiertokulku - Sipoo rannikkokuntana:	L1 L7

tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana		esim. meressä ja rannoilla elävät kasvit ja eläimet - Itämeren tilanne kestävän kehityksen näkökulmasta	
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	olomuotojen tutkiminen erilaisten materiaalien ja aineiden avulla	L1 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	energian tuotanto ja uusiutuvat energialähteet	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	Harjoitellaan selittämään arjen teknologiaa käyttämällä oikeita käsitteitä.	L2 L3 L5
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1-S6	- kiusaamisen ehkäiseminen - fyysinen ja henkinen koskemattomuus	L3
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	retkeily lähiympäristössä mahdollisuuksien mukaan	L3
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1-S6	Harjoitellaan toimimista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja pohditaan yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.	L2 L3
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6	tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opiskelussa (esitykset, karttaohjelmat)	L4 Monilukutaito L5

Tiedot ja ymmärrys			
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6	Kiinnitetään huomiota ympäristöopin oikeiden käsitteiden käyttämiseen.	L1
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	Pohjoismaiden ja Baltian karttoihin tutustuminen	L1 L5
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	Harjoitellaan mediasta saadun tiedon kriittistä arviointia.	L2 L4 L5
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1 S3-S6	Maa- ja kallioperän tutkiminen	L1
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	- Pohjoismaiden ja Baltian luontoon ja kulttuuriin tutustuminen monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla - karttojen ja geomedian käyttö opetuksessa	L1 L5
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2 S4-S6	- sään tutkiminen ja lämpötilan mittaaminen - ilma ja ilmanpaine	L1
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle		aineen olomuodot ja ominaisuudet	L1

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	S1-S3 S6	Opitaan huomaamaan oman toiminnan vaikutuksia itselle ja toisille.	L1 L3
--	-------------	--	----------

Ympäristöoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1 Minä ihmisenä S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan		
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S4 Ympäristön tutkiminen S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle		- ilmastonmuutos - kestävä kehitys	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun ja maapallon rakenteeseen.	L1 L7
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua.	L1 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	Harjoitellaan perustelemaan omien tutkimusten tuloksia.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	laitteiden toimintaperiaatteet ja mekaniikka	L2 L3 L5
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1-S6	Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja seuraavilla osa-alueilla: - päihteet - myrkytykset - kiusaamisen ehkäisy - fyysinen ja henkinen koskemattomuus Ympäristön havainnoiminen ihmisten hyvinvoinnin näkökulmasta	L3
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	retkeily lähiympäristössä mahdollisuuksien mukaan	L3
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1-S6	Harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioista.	L2 L3
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6	tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opiskelussa (esitykset, karttaohjelmat)	L4 Monilukutaito L5
Tiedot ja ymmärrys			
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6	Harjoitellaan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden täsmällistä käyttöä.	L1

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	- Euroopan karttaan tutustuminen - Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet	L1 L5
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	medialukutaidon kehittäminen esimerkiksi seuraamalla uutisointia ympäristöopin aihepiireistä	L2 L4 L5
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1 S3-S6	- kasvion laatiminen ohjatusti esim. valokuvaten tai keräten - ihmisen rakenne	L1
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	- Euroopan maihin ja kulttuureihin tutustuminen monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla - erilaisten karttojen ja geomedian käyttö	L1 L5
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2 S4-S6	- kappaleiden liikkeiden muutoksen tutkiminen ja voiman käsite - ääni -ja valoilmioiden tutkiminen	L1
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2 S4-S6	elämän edellytykset: aurion vaikutus ja merkitys	L1
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	S1-S3 S6	- seksuaalisen kehityksen ja ihmisen lisääntymisen käsitteleminen ikäkauden mukaisesti - murrosikä - terveyden osa-alueisiin ja arjen terveystottumuksiin perehtyminen	L1 L3

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1 Minä ihmisenä S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan		
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S4 Ympäristön tutkiminen S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen		L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle		- ympäristössä toimimisen oikeudet ja velvollisuudet - luonnonvarojen kestävä käyttö	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	- metsien suojele- ja hyötykäyttö - metsälajit ja niiden tyypilliset kasvilajit - Sipoon ominaispiirteet (esim. Sipoonkorpi)	L1 L7
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	erilaisten tutkimustöiden suunnitteleminen, toteuttaminen ja esittäminen	L1 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	Perustellaan omien tutkimusten tuloksia ja esitellään niiden johtopäätöksiä.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	Kiinnitetään huomiota teknologian vastuulliseen käyttöön.	L2 L3 L5

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1-S6	- luonnon monimuotoisuuden ymmärtäminen ja vaaliminen - ilmastonmuutos ja sen hillitseminen (omat valinnat)	L3
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	retkeily lähiympäristössä mahdollisuuksien mukaan	L3
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1-S6	monikulttuurisessa maailmassa eläminen ja sen huomioiminen arjessa	L2 L3
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti		Kiinnitetään huomioita tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen ja ergonomiseen käyttöön.	L4 Monilukutaito L5
Tiedot ja ymmärrys			
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6	Harjoitellaan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden täsmällistä käyttöä.	L1
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	- maailman karttaan tutustuminen - maanosiin tutustuminen kartalla	L1 L5
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	Toteutetaan luokan tai koulun yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.	L2 L4 L5
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen,	S1 S3-S6	- eläinten luokittelu - tutkitaan eliöiden ja elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutusta	L1

elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen		- ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa	
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	- Aasian, Afrikan, Amerikan ja Oseanian luonnonympäristöihin, erityispiirteisiin ja kulttuureihin tutustuminen monipuolisten alueellisten esimerkkien ja uutisten avulla - erilaisten karttojen ja geomedian käyttö	L1 L5
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2 S4-S6	- energian säilymisen periaate - sähkö ja sen säästäminen	L1
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2 S4-S6	Tutustutaan palamiseen ja yhteyttämiseen erilaisten tutkimusten ja esimerkkien avulla.	L1
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	S1-S3 S6	- tunteiden ilmaiseminen ja hallitseminen - terveelliset valinnat - riippuvuudet, päihteet	L1 L3

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6	Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita

opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan		oppiminen	pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristönsä ja – yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja –yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristönsä ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1-S6	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1-S6	Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.
Tiedot ja ymmärrys			
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6	Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3-S6	Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun,	S3-S6	Maantiedon tiedonala:	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot,

hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja		Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	S1-S3, S6	Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämäntapaa eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

14.4.6 Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämäntaitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen

rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 3–6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä: Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja

vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3–6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3–6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3–6

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

Evangelisluterilainen uskonto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään,

opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6

Sipoon kunnassa vuosiluokkien 3–6 uskonnon opetuksessa tavoitteena on oppilaiden ajattelun taitojen kehittäminen, oikeudenmukaisuuden toteuttaminen omassa toiminnassa ja uskontoihin liittyvän tiedon syventäminen. Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta itsestään, toisistaan ja ympäröivästä luonnosta. Oppilaat perehtyvät keskeisimpiin ihmisoikeuksiin ja opettelevat arvioimaan sekä pohtimaan niiden sisältöjä. Opetuksessa perehdytään eri kulttuureihin ja uskontoihin sekä opetellaan tunnistamaan ja ymmärtämään yhteiskunnan moninaisuutta. Vastuullinen vaikuttaminen ja vuorovaikutustaidot kuuluvat keskeisiin opetuksen läpäiseviin tavoitteisiin. Erityistä huomiota kiinnitetään ympäristön digitalisoitumiseen osana opetusta ja hyödynnetään sen tuomia mahdollisuuksia. Paikallisen seurakunnan ja muiden tahojen kanssa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä.

Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Suhde omaan uskontoon	Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana (Vanhaa testamenttia painottaen) ja sen erilaisia tyyli-lajeja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin		Perehdytään luterilaisuuden rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista ja kirkosta uskonnollisena rakennuksena. Huomioidaan virret ja muu hengellinen musiikki.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 S2 Uskontojen maailma		L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan		Käsitellään kristinuskon moninaisuutta. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin.	L1 L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 S3 Hyvä elämä	Tutustutaan Suomen uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilanteeseen. Käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta Testamentista valittujen kertomusten avulla.	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	Tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä.	L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2-S3	Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta sekä ihmisarvoa, elämän kunnioittamista ja luonnon vaalimista yksilön näkökulmasta.	L2
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1-S3	Annetaan oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen.	L1 L4 L6 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	Harjoitellaan toimeentulemistä itsen ja muiden kanssa (elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi).	L1

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Suhde omaan uskontoon	Tarkastellaan Raamattua kirjana (Uutta testamenttia painottaen) ja sen erilaisia tyylilajeja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin		Tutustutaan erilaisiin virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 S2 Uskontojen maailma		L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 S2	Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Käsitellään kristinuskon moninaisuutta. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt.	L1 L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 S3 Hyvä elämä	Tutustutaan Jeesuksen asemaan juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa. Käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla.	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	Tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä.	L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2-S3	Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta sekä ihmisarvoa, elämän kunnioittamista ja luonnon vaalimista paikallisia näkökulmia painottaen.	L2
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1-S3	Annetaan oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen.	L1 L4 L6 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	Harjoitellaan toimeentulemistä itsen ja muiden kanssa (elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi).	L1

Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Suhde omaan uskontoon	Perehdytään luterilaisuudenoppiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin		Perehdytään luterilaisuuden symboleihin ja sakramentteihin. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 S2 Uskontojen maailma	Tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.	L1 L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 S3 Hyvä elämä	Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin.	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	Tarkastellaan Kultaista sääntöä erityisesti itselle ja muille pyhän kunnioittamisen näkökulmasta.	L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin		Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perinteessä.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2-S3	Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta sekä ihmisarvoa, elämän kunnioittamista ja luonnon vaalimista suomalaisia ja pohjoismaisia näkökulmia painottaen.	L2
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1-S3	Annetaan oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen.	L1 L4 Monilukutaito L6 L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan		S3	Harjoitellaan toimeentulemistä itsen ja muiden kanssa (elämäntaidot,

myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään		itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi).	
--	--	--	--

Evangelisluterilainen uskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Suhde omaan uskontoon	Tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin		Tutustutaan eri kirkkokuntiin (erityisesti protestanttisiin kirkkoihin) ja niiden rituaaleihin, tapoihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 S2 Uskontojen maailma	Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin liittyviin käsitteisiin.	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 S2 S3 Hyvä elämä	Perehdytään Raamattuun ja muihin kristinuskon lähteisiin. Tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Käytetään ja arvioidaan eettistä keskustelua herättäviä aineistoja sekä tutustutaan uskonnoista käytävään keskusteluun.	L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1-S2	Tarkastellaan kristinuskon tilannetta Suomessa ja Euroopassa sekä kristinuskon näkymistä esimerkiksi populaarikulttuurissa. Tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa.	L1 L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2-S3	Tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla esimerkeillä. Tarkastellaan kristinuskon tärkeimpien eettisten ohjeiden vaikutuksia Eurooppaan.	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	Syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista ja kristinuskon moninaisesta tapakulttuurista. Tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tarkastellaan rakkauden kaksoiskäskyä oman ja toisen pyhän kunnioittamisen näkökulmasta.	L2 L5 L6
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1-S3	Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2-S3	Käsitellään ihmisoikeusetiikkaa ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta sekä ihmisarvoa, elämän kunnioittamista ja luonnon vaalimista globaaleja näkökulmia painottaen.	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta		Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta.	L1 L3 L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1-S3	Annetaan oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.	L1 L4 L6 L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	Harjoitellaan toimeentulemistä itsen ja muiden kanssa (elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi).	L1

Ortodoksinen uskonto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa paneudutaan ortodoksinen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteerit ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksinen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksinen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksinen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksinen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämäntutkimuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S3 Hyvä elämä: Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6

Ortodoksiuskonnon opetuksen opetusryhmät ovat luokka-asterajat ylittäviä. Opettajan tulee huomioida tämä opetuksessaan, jotta kaikki keskeiset sisällöt ja tavoitteet tulee huomioitua opetuksessa vähintään kerran vuosiluokkakokonaisuuden aikana.

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Suhde omaan uskontoon	- Raamattu pyhänä kirjana - Raamatun kaksi osaa: Vanha Testamentti ja Uusi Testamentti - Jumalan liitto ihmisen kanssa, VT: patriarkat, UT: Kristus - Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja - pääsiäinen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin		- ortodoksinen koululaisjumalanpalvelus - alkurukoukset ja paastorukous - liturgia - ehtoollisen mysteeri - kirkkorakennus - kodinpyhitys, kiitosrukoukset, panihida - ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 S2 Uskontojen maailma	- VT: profetioita ja vertauksia Kristuksesta ja Neitsyt Mariasta - UT: vertaukset Jeesuksen opetuksessa - tapojen merkitys: esim. ristinmerkki, kumarrukset, kaularisti	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 S2 S3 Hyvä elämä	- Raamatun käytön perusteet - ikonien tulkitseminen - tiedon etsiminen yhdessä opettajan ja toisten oppilaiden kanssa - ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan	L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1-S2	- Suomen kansankirkot: luterilainen ja ortodoksinen kirkko - miksi Suomessa on ortodokseja? - juutalaisuuden ja islamin historiaa Suomessa - muita suomalaisia uskontoja - oman koulun uskontoja ja katsomuksia sekä uskonottomuus	L1 L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 S3	patriarkkakertomukset Vanhassa Testamentissa	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	- käyttäytyminen ja toimiminen ortodoksisessa kirkossa ja liturgiassa - käyttäytyminen ja toimiminen luterilaisissa koululaispalveluksissa - pyhyden ja sen kunnioittamisen pohdintaa	L2 L5 L6
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1-S3	- 10 käskyä - psalmien ja viisaukskirjallisuuden opetus - laupias samarialainen – toisen auttaminen - viisas rakentaja – kestävät elämänarvot - fariseus ja publikaani – nöyryys - tuhlaajapoika – anteeksiantaminen - elämä lahjana - tasa-arvo: ulkonäkö, erilaiset kodit - itsestä huolehtiminen	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2-S3	YK:n Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävä tulevaisuuden näkökulmasta		- omien tekojen seuraukset - omat teot arjessa kestävä tulevaisuuden näkökulmasta - paasto	L1 L3 L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelevaan omia näkemyksiään	S1-S3	- eettinen pohdinta Raamatun kertomusten ja arjen kokemusten pohjalta - omien ajatusten kertominen ja toisen kuunteleminen - mielipiteiden perusteleva ja toisten mielipiteiden kunnioittaminen - toisen asemaan asettuminen - empatiataitojen harjoittelu	L1 L4 L6 L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	- ihminen Jumalan kuvana - luomiskertomus - suojelusenkeli ja kaitselmus	L1

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Suhde omaan uskuntoon	- Kristuksen elämä ja opetus evankeliumeissa - Kristus: ihminen ja Jumala - joulun, teofania, pääsiäisen ja pääsiäisen jumalanpalvelukset - oppilaan suojeluspyhä ja hänen elämäkertansa - oman seurakunnan pyhät ja niihin liittyvät kertomukset	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	- ortodoksinen koululaisjumalanpalvelus - erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia - kirkollinen esineistö - reliikki - kirkkovierailu - mysteerit pääpiirteissään - katumus, rippi-isä ja hengellinen ohjaus - paasto - ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu - kirkkovuosi	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 S2 Uskontojen maailma	- kirkkorakennus: eteinen, kirkkosali, alttari ja niiden symboliikkaa - ikonostaasi - jumalanpalvelusten symboliikkaa: esim. suitsutus, saattokynttilä, saatot	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 S2 S3 Hyvä elämä	- Raamatun käytön perusteet - tiedon etsiminen yhdessä toisten oppilaiden kanssa - ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan	L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1-S2	- lähialueen uskontoja sekä uskonnollisia yhteisöjä - juutalaisuus, kristinusko ja islam nyky-Suomessa	L1 L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 S3	- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, pyhät ihmiset, näkymätön maailma - pyhä ja arki kristinuskossa, juutalaisuudessa ja islamissa - suuret juhlat kristinuskossa, juutalaisuudessa ja islamissa - arjen uskonnollisuus kristinuskossa, juutalaisuudessa ja islamissa	L2

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	- käyttäytyminen ja toimiminen ortodoksisessa kirkossa ja liturgiassa - tutustutaan erilaisiin uskonnollisiin tilaisuuksiin esim. internetin avulla - pyhyys mysteeroissa - pyhyys muissa uskonnoissa	L2 L5 L6
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin		- rakkauden kaksoiskäsky - Herran rukous - kertomus viimeisestä tuomiosta (Matt. 25) – epäitsekkyys - tasa-arvo: eri-ikäiset ihmiset, terveys	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2-S3	- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä - oppilas vähemmistön jäsenenä - koulun vähemmistöryhmiä	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta		- toisten ihmisten vaikutus arvoihini ja mielipiteisiin - vastuu omista teoista - omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta - paasto	L1 L3 L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1-S3	- eettinen pohdinta Raamatun kertomusten ja arjen kokemusten pohjalta sekä pyhien hagiografioiden kautta - omien ajatusten kertominen ja toisen kuunteleminen - mielipiteiden perusteleminen ja toisten mielipiteiden kunnioittaminen - empatiataitojen harjoittelu, toisen ihmisen huomioiminen vuorovaikutustilanteessa	L1 L4 L6 L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	- ihminen Jumalan kuvana - luomiskertomus - suojelusenkeli ja kaitselmus	L1

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Suhde omaan uskontoon	- apostolit, apostolien teot ja lähetykskirjeet, apostoli Paavali - kirkon synty ja alkukirkon elämää - marttyyri - pyhät ihmiset - pääsiäinen, helatorstai ja helluntai - seurakunta ja kirkko - kristillisyyt	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Suhde omaan uskontoon	<ul style="list-style-type: none"> - ortodoksinen koululaisjumalanpalvelus - uskontunnustus liturgian osana - kirkkomusiikki ja ikonitaide ortodoksinen uskon lähteenä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä - ehtooveisuus - ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi - juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat - kirkon pyhiä ja pyhittäjiä ja heidän muistopäivänsä, etenkin lähialueen pyhät ja heidän muistonsa 	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 S2 Uskontojen maailma	<ul style="list-style-type: none"> - suurten juhlien ikonien lukeminen ja tulkitseminen - yleisimpien pyhien ikonien tarkasteleminen esim. profeettojen, marttyyrien, pyhittäjien, apostolien ikonit - suurten juhlien juhlatroparien tekstien avaaminen - keskeisten rukousten avaaminen 	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 S2 S3 Hyvä elämä	<ul style="list-style-type: none"> - Raamatun käyttö esim. lähteenä - tiedon etsimistä useammista lähteistä ja sen luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia, lähdemerkinnät - tiedon etsimistä ikoneista ja kirkkoveisuista - ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa 	L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1-S2	<ul style="list-style-type: none"> - katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa - ekumenia, ekumeeninen rukousviikko - ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus - uskonnot Euroopassa, Euroopan uskonnollinen kartta 	L1 L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - käyttäytyminen ja toimiminen ortodoksisessa kirkossa ja liturgiassa - vierailu mahdollisuuksien mukaan lähialueiden pyhäköissä - pyhyiden merkitys itselle ja muille 	L2 L5 L6
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin		<ul style="list-style-type: none"> - omasta luopuminen, epäitsekkyys - toisen ihmisen huomioiminen - lähimmäisenrakkaus - kultainen sääntö - kylväjä – ihmisenä kasvaminen, ortodoksinen ihmiskäsitys - tasa-arvo: sukupuolinen tasa-arvo - viihderiippuvuus, some-etiikka 	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n	S2-S3	<ul style="list-style-type: none"> - YK:n Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä 	L2

Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta		- suomalaisia vähemmistöjä	
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta		- toisten ihmisten vaikutus arvoihini ja mielipiteisiin, miten itse vaikutan toisiin - vastuu omista teoista - omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta - kirkon opetus luomakunnasta - paasto - kilvoittelu - ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa	L1 L3 L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1-S3	- eettinen pohdinta Raamatun kertomusten ja arjen kokemusten pohjalta sekä pyhien hagiagrafioiden kautta - omien ajatusten ja tunteiden sanoittaminen, mielipiteiden perusteleminen ja toisten mielipiteiden kunnioittaminen - empatiataitojen harjoittelu - yhteisön jäsenenä toimiminen - toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot	L1 L4 L6 L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	- ihminen Jumalan kuvana - luomiskertomus - ihmisenä kasvaminen - armo	L1

Ortodoksiuskonto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Suhde omaan uskontoon	- Raamatun käyttäminen jumalanpalveluksissa pääpiirteissään - kirkkoisät ja kristillinen oppi - uskontunnustus - Raamattu: kirkon kirja, uskon lähde - pyhä kolminaisuus Raamatussa - jumalanäiti - enkelit - pääsiäinen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Suhde omaan uskontoon	- ortodoksinen koululaisjumalanpalvelus - mysteeriot oppilaan omassa elämässä - seurakunnan toimijat ja toiminta - kirkko: eukaristinen yhteisö - Suomen ortodoksinen kirkko - Konstantinopolin patriarkaatti - luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön sydäminä	L1 L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

		<ul style="list-style-type: none"> - Karjalan valistajat - lähetystyö ja diakoniatyö - ajan pyhittäminen: kirkkovuosi paastoineen - pääsiäiseen valmistautuminen ja juhlan viettäminen - paastoliturgia - Jeesuksen rukous, rukous ennen ehtoollista 	
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 S2 Uskontojen maailma	<ul style="list-style-type: none"> - vuorokauden jumalanpalveluskierto ja sen sisältö Jumalan luomistyön ilmentäjänä - ortodoksinen rukousperinne ja läntisen kirkon perinne - ortodoksinen rukousperinne verrattuna juutalaiseen ja islamin perinteeseen - pyhien kuvaaminen ortodoksisessa ja katolisessa perinteessä sekä islamin suhde pyhien kuvaamiseen - ortodoksinen kirkko, katolinen kirkko, luterilainen kirkko, synagoga ja moskeija pyhäkköinä 	L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 S2 S3 Hyvä elämä	<ul style="list-style-type: none"> - tiedon etsimistä useammista lähteistä ja sen luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia, lähdemerkinnät - ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa ja niiden luotettavuuden ja objektiivisuuden pohtimista 	L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1-S2	<ul style="list-style-type: none"> - vanhat ja uudet patriarkaatit - katolinen ja apostolinen ortodoksinen kirkko - kristinuskon juuret Euroopassa - kristilliset symbolit taiteessa ja ympäröivässä yhteiskunnassa - marttyyrit, luostarit ja paastot kristinuskossa ja muissa uskonnoissa - uskonnollisia symboleja ympärillämme - uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen, luonnonuskonnot - uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa - uskontodialogi 	L1 L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 S3 Hyvä elämä	<ul style="list-style-type: none"> - Euroopan uskonnollinen kartta - kristinuskon, juutalaisuus ja islam nyky-Euroopassa ja uskontojen ilmeneminen ihmisten arjessa - holokausti 	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - käyttäytyminen ja toimiminen ortodoksisessa kirkossa, liturgiassa ja myös muissa palveluksissa 	L2 L5 L6

erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa		<ul style="list-style-type: none"> - erilaisista kulttuureista ja uskonnollisista perinteistä tulevien ihmisten kunnioittava kohtaaminen - erilaisia uskonnollisuuden merkkejä ja symboleja - pyhyden kunnioittaminen 	
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin		<ul style="list-style-type: none"> - paasto ja paastorukouksen sisältö - hyvän tekeminen - vuorisaarna - kultainen sääntö, myös muissa uskonnoissa - toisen ihmisen huomioiminen ja auttaminen - ihmisoikeudet – marttyyrit ja uskon puolustajat, ihmisoikeudet uskonnoissa - eri uskontojen välinen kunnioitus - tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus, rikkaat ja köyhät, rasismi, syrjäytyminen - riippuvuus elämää rajoittavana tekijänä, some-etiikka 	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2-S3	<ul style="list-style-type: none"> - ihmisoikeuksien ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toteutuminen maailmanlaajuisesti - globaali talous ihmisoikeuksien näkökulmasta 	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävä tulevaisuuden näkökulmasta		<ul style="list-style-type: none"> - toisten ihmisten vaikutus arvoihini ja mielipiteisiin, miten itse vaikutan toisiin - vastuu omista teoista - omat teot arjessa kestävä tulevaisuuden näkökulmasta - kirkon opetus luomakunnasta - paasto - kilvoittelu - filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus - ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa 	L1 L3 L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - eettinen pohdinta Raamatun kertomusten ja arjen kokemusten pohjalta ja pyhien hagiagrafioiden kautta - ajankohtaisia ja oppilasta askarruttavia eettisiä kysymyksiä - omien ajatusten kertominen ja mielipiteiden perusteleminen - empatiataitojen harjoittelu - yhteisön jäsenenä toimiminen - toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot 	L1 L4 L6 L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	<ul style="list-style-type: none"> - ihminen Jumalan kuvana - luomiskertomus - ihmisenä kasvaminen ja kehittyminen - armo 	L1

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Tavoitteet	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän/arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1-S2	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1-S3	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1-S2	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2-S3	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1-S3	Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2-S3	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavien arvojen eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2-S3	Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelevaa omia näkemyksiään	S1-S3	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

14.4.7 Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 3–6 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita: Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevaisuutensa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissa otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja

rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3–6

Elämäkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämäkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämäkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6

Sipoon kunnassa vuosiluokkien 3–6 elämäkatsomustiedon opetuksessa tavoitteena on oppilaiden ajattelun taitojen kehittäminen ja oikeudenmukaisuuden toteuttaminen omassa toiminnassa. Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta itsestään, toisistaan ja ympäröivästä luonnosta. Oppilaat perehtyvät keskeisimpiin ihmisoikeuksiin ja opettelevat arvioimaan sekä pohtimaan niiden sisältöjä. Opetuksessa perehdytään eri kulttuureihin ja katsomuksiin sekä opetellaan tunnistamaan ja ymmärtämään yhteiskunnan moninaisuutta. Vastuullinen vaikuttaminen ja vuorovaikutustaidot kuuluvat keskeisiin opetuksen läpäiseviin tavoitteisiin. Erityistä huomiota kiinnitetään ympäristön digitalisoitumiseen osana opetusta ja hyödynnetään sen tuomia mahdollisuuksia oppilarakenteeltaan vaihtelevien ryhmien opetuksessa sekä eriyttämisessä.

Jos elämäkatsomustiedon opetusta toteutetaan Sipoon kunnassa vuosiluokkarajat ylittävissä opetusryhmissä, on opetuksen järjestäjän vastuulla varmistaa, että oppilaan oppimispolulla on eheä ja tarkoituksenmukainen rakenne. Eri vuosiluokkien oppilaille kohdentuvan opetuksen suunnittelussa tulee huomioida, että kaikki vuosiluokille 3–6 asetetut tavoitteet ja sisällöt käsitellään kertaalleen oppilaiden monivuotisen kasvu- ja oppimisprosessin aikana. Oppimisen tavoitteena ei ole jokaisen vuosiluokkien 3–6 opetukselle asetetun tavoitteen ja keskeisen sisällön käsittely yhden lukuvuoden aikana. Opetuksessa tulee varmistaa opetusryhmän rakenteen mukaisesti vaihtelevat tavoitteet ja sisällöt.

Vuosiluokat 3–4

Elämäkatsomustiedon opetuksessa vuosiluokilla 3–4 painotetaan seuraavia opetuksen tavoitteita: T3, T4, T6, T8, T7, T9 ja T10.

Keskeisten sisältöjen painopisteet ovat seuraavat:

S1 Kasvamisen hyvään elämään: Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista sekä oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin. Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä.

S3 Yhteiselämän perusteita: Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä. Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä.

Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3	Tutkitaan vapautta ja vastuuta. Pohditaan yhdenvertaisuutta, hyväksymistä ja erilaisten mielipiteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan tekojen syiden ja seurauksien pohdintaa eettisestä näkökulmasta.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4	Pohditaan onnellisuutta ja hyvää elämää. Perehdytään omaan kulttuuriin ja ihmisten yhteiselämän perusteisiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2-S4	Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin. Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa.	L2 L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4	Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin. Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä.	L1 L2 L5
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1-S3	Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista.	L2 L7
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3	Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana	L2 L3
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4	Tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Tutustutaan lähiympäristöön ja harjoitellaan esimerkiksi hyväksymisen ja yhdenvertaisuuden merkityksen pohdintaa.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7

Elämäkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3	Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapauden näkökulmista. Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3	Tutkitaan vapautta ja vastuuta. Pohditaan yhdenvertaisuutta, hyväksymistä ja erilaisten mielipiteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan tekojen syiden ja seurauksien pohdintaa eettisestä näkökulmasta. Perehdytään eläinten oikeuksiin.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2-S4	Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin. Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4	Pohditaan onnellisuutta ja hyvää elämää. Perehdytään omaan kulttuuriin ja ihmisten yhteiselämän perusteisiin. Perehdytään erilaisiin luontokäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa ja pohditaan niiden vaikutuksia ihmisten elämään.	L1 L2
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4	Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin. Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä.	L1 L2 L5
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1-S3	Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin ja omaan elämään.	L2 L7
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4	Tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävä kehitystä. Tutustutaan lähiympäristöön ja harjoitellaan esimerkiksi hyväksymisen ja yhdenvertaisuuden merkityksen pohdintaa. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa kestävä tulevaisuuteen.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7

Elämänkatsomustiedon opetuksessa vuosiluokilla 5–6 painotetaan seuraavia opetuksen tavoitteita: T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9 ja T10.

Keskeisten sisältöjen painopisteet ovat seuraavat:

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita: Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin, luontokäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Elämänkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1 Kasvaminen hyvään elämään S2 Erilaisia elämäntapoja S3 Yhteiselämän perusteita S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus	Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden ja hyväksymisen merkityksiä. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita		Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin. Pohditaan esimerkiksi ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista	L1 L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

		suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.	
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3	Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapauden näkökulmista. Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.	L1 L4
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3	Tutkitaan vapautta ja vastuuta. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista.	L3 L7
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2-S4	Perehdytään erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin Euroopassa. Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä laajemmin. Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä.	L2 L4 L5
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4	Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Perehdytään erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin sekä maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin, luontokäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä.	L1 L2
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4	Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan.	L1 L2 L5
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1-S3	Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja	L2 L7

		perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.	
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4	Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä. Tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävä kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa kestävään tulevaisuuteen.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7

Elämänkatsomustieto – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3	Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2-S4	Perehdytään erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin maailmalla. Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä laajemmin. Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4	Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan.	L1 L2 L5
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1-S3	Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.	L2 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n	S3	Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana	L2

yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia			L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4	Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä. Tutkitaan luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävä kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa kestävään tulevaisuuteen.	L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7

Elämäkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1-S4	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1-S4	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta.
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3	Päätelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan.
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3	Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa.
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2-S4	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta.
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4	Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1-S3	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4	Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

14.4.8 Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 4–6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneitä aikoja, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 4–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty: Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö: Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika: Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia: Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4–6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 4–6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen taso 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttäen historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella

ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6

Sipoon kunnassa oppiaineen tehtävänä vuosiluokilla 4–6 on vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiaan tiedonalana. Oppiaineen rooli identiteettiä rakentavana ja muokkaavana tekijänä korostuu tavoitteessa sitoa oppisisällöt oppilaiden oman arjen ja lähiympäristön ilmiöihin. Monipuolisessa historiallisten lähteiden hyödyntämisessä rohkaistaan huomioimaan Sipoon historiallisesti merkittävät kohteet, kuten Sipoonjoki ja Kuninkaantie, joita voidaan tarkastella eri näkökulmista. Näin oppilaille myös tarjotaan elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja historian opiskeluun. Sipoon kunnassa vuosiluokan 4 historian opetuksen keskeisenä tavoitteena on tutustuttaa oppilas oman perheensä ja Sipoon kunnan eri vaiheisiin. Prosessissa olennaista on erilaisten historiallisten lähteiden hyödyntäminen osana opetusta. Vuosiluokkien 5 ja 6 opetuksessa tavoitteena on, että oppilas tunnistaa käsiteltävän historian ajanjakson ominaispiirteineen ja osaa etsiä tietoa erilaisista historiallisista lähteistä. Keskeistä on myös se, että oppilas ymmärtää historiallisten tapahtumien tulkinnan moninaisuutta ja osaa kuvata historiallisten tapahtumien taustalla vaikuttavia syy- ja seuraussuhteita sekä hahmottaa tapahtumien vaikutusta tavallisten ihmisten elämään.

Vuosiluokalla 4 oppimisen painopisteenä ovat elämä Sipoossa eri aikakausina, oppilaan oman suvun historia ja elämä 100 vuotta sitten. Vuosiluokalla 5 keskiössä ovat esihistoriallinen aika, sivilisaatioiden synty, vanha aika ja antiikin perintö sekä keskiaika. Keskeisiä käsiteltäviä sisältöjä ovat ihmisen alkuperä, esihistoriallinen aika Suomessa ja muualla maailmassa, maanviljelykulttuurin murros, korkeakulttuurien kehitys, demokratian synty, roomalainen yhteiskunta ja Pohjolan asuttaminen. Keskiaikaan kytkeytyvistä oppisisällöistä keskiaikainen maailmankuva, idän ja lännen kulttuurien kohtaaminen ja Suomen siirtyminen historialliseen aikaan sekä osaksi Ruotsia ovat olennaisia viidennen vuosiluokan sisältöjä. Vuosiluokalla 6 opetuksen painopiste siirtyy uuden ajan murrosvaiheeseen ja Suomeen osana Ruotsia. Opetuksessa perehdytään uudella ajalla tieteessä, taiteessa ja uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin. Lisäksi tarkastellaan Suomen kehitystä osana Ruotsia 1600–1700-luvuilla.

Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty S2 Vanha aika ja antiikin perintö S3 Keskiaika S4 Uuden ajan murrosvaihe S5 Suomi osana Ruotsia	Oppilaan kiinnostusta herätetään tarkastelemalla elämää Sipoossa eri aikakausina. Pyritään tunnistamaan Sipoon kunnan historian ja oppilaan oman suvun historian merkitys oppilaan elämässä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja

			kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1-S5	Lähteinä hyödynnetään oppilaan omaa osallisuutta ja toiminnallisuutta mahdollistavia lähdeaineistoja- ja materiaaleja. Toteutetaan esimerkiksi vierailukäyntejä lähiympäristön historiallisiin kohteisiin ja tutkitaan oman suvun historiaa haastattelujen ja kuvien avulla.	L1 L2 L4 L5 L7
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1-S5	Harjoitellaan erilaisten historiatiedon tulkintojen arviointia. Voidaan pohtia esimerkiksi kertomusten ja historiallisiin lähteisiin perustuvien tulkintojen välistä eroa.	L1 L2 L4 L5 L6 L7
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.	S1-S5	Tarkastellaan Sipoonjoen merkitystä Sipoon historialle. Tutustutaan Sipoon kirkkoihin ja pitäjänkeskukseen sekä oppilaan oman lähiympäristön muinaismerkkeihin ja historiakohteisiin. Painotetaan Kuninkaantien roolia kunnan historiassa. Hahmotellaan oppilaan omaa sukupuuta ja pyritään tunnistamaan keskeisiä muutoksia suvun historian kehityksessä. Erityisenä kiinnostuksen kohteena on se, miten nämä muutokset mahdollisesti heijastelevat kunnan historiaa.	L1 L2 L3 L4 L5 L6 L7

Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty S2 Vanha aika ja antiikin perintö S3 Keskiäika	Oppilaan kiinnostusta historiaa kohtaan vahvistetaan etsimällä tarkasteltavista aikakausista yhteyksiä oppilaiden omaan elämään. Esimerkiksi tutkitaan Suomen kalliomaalauksia ja ihmisen kehityksen merkkejä omassa kehossa. Hyödynnetään erilaisten lähteiden kirjoa opetuksessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1-S3	Käytetään opetuksessa mahdollisuuksien mukaan monipuolisia lähteitä, kuten tekstinäytteitä, kuvia, karttoja, esineitä ja paikkoja. Tarkastellaan esimerkiksi Sibbesborgin merkitystä kunnan varhaisessa historiassa.	L1 L2 L4 L5 L7
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1-S3	Harjoitellaan erilaisten tulkintojen ja johtopäätösten tekemistä sekä esittämistä lähteiden ja tietotekstien pohjalta. Korostetaan kriittistä suhtautumista tulkintoihin ja rohkaistaan pohtimaan erilaisia selityksiä historian ilmiöille.	L1 L2 L4 L5 L6 L7
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S3	Painotetaan historian aikakausien ominaispiirteiden hahmottamista ja harjoitellaan ymmärtämään historian aikakausia esimerkiksi keskeisiä käsitteitä sisältävien aikajanojen ja ajatuskarttojen muodossa.	L1 L2 L3
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille		Pohditaan historian tapahtumien ja ilmiöiden syy-seuraussuhteita esimerkiksi opetuskeskustelun ja taitoa vahvistavien tehtävien muodossa.	L2 L4 L7
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1-S3	Perehdytään oppilaan lähiympäristön kautta oman yhteisön historiassa tapahtuneisiin muutoksiin. Tarkastellaan esimerkiksi maankohoamisen roolia Sipoon kunnan kehityksessä ja huomioidaan Sipoonjoen merkitys asutuksen leviämisessä alueelle. Pohditaan kirkon ja uskonnon merkitystä kunnan asukkaiden elämässä.	L1 L2 L3 L4 L5 L6 L7
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa		Johdatetaan oppilasta tarkastelemaan historian ilmiöiden jatkuvuutta suhteessa oppilaan omaan lähiympäristöön ja ympäröivään kulttuuriperintöön. Voidaan esimerkiksi pohtia antiikin ajan vaikutusta ympäröivään länsimaiseen yhteiskuntaan arkkitehtuurin, teatteritaiteen tai demokraattisen valtiojärjestyksen näkökulmasta.	L1 L2 L4 L7
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S3	Tulkitaan erilaisia lähteitä ja pohditaan muutoksien taustalla vaikuttavia syitä. Harjoitellaan myös esittämään esimerkiksi sanallisessa tai kirjallisessa muodossa omia johtopäätöksiä.	L1 L2 L4
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden	S1-S3	Harjoitellaan eri lähteiden tulkittamista ja pohditaan, miten tulkinnat ovat saattaneet muuttua esimerkiksi uusien lähteiden myötä.	L1 L2 L3 L4

tai tarkastelutapojen myötä		Voidaan esimerkiksi pohtia, miten eri tieteiden kehittyminen ja niiden tarjoama informaatio on vaikuttanut tulkintoihin jäämies Ötzin elämästä.	L5 L6 L7
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1-S3	Harjoitellaan tunnistamaan syy-seuraussuhteita ihmisten toiminnan takana. Pohditaan ja eritellään esimerkiksi maanviljelyn keksimisen aiheuttamaa murrosta ihmisten elämäntavassa, elinkeinoissa, asutuksessa, kulttuurissa ja yhteisössä.	L2 L3 L4 L6 L7

Historia – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S4 Uuden ajan murrosvaihe S5 Suomi osana Ruotsia	Käytetään opetuksessa mahdollisuuksien mukaan monipuolisia lähteitä, kuten tekstinäytteitä, kuvia, karttoja, esineitä ja paikkoja. Tunnistetaan oppilaan oman kotikunnan ja lähiympäristön lähteitä. Tutustutaan esimerkiksi Sipoon kartanoympäristöön ja kyliin tai Kuninkaantien rooliin Sipoon historiassa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S4 S5	Harjoitellaan erilaisten tulkintojen ja johtopäätösten tekemistä sekä esittämistä. Korostetaan kriittistä suhtautumista tulkintoihin ja rohkaistetaan pohtimaan erilaisia selityksiä historian ilmiöille.	L1 L2 L4 L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S4-S5	Painotetaan historian aikakausien ominaispiirteiden hahmottamista ja harjoitellaan ymmärtämään historian aikakausia esimerkiksi keskeisiä käsitteitä sisältävien aikajanojen ja ajatuskarttojen muodossa.	L1 L2 L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja		Ohjataan oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan erilaisia syitä ja tarkoitusperiä. Erilaisten motiivien havainnollistamisessa voidaan hyödyntää toiminnallisia työtapoja, kuten rooleissa tapahtuvia väittelyitä tai simulaatioita.	L2 L3 L4 L6 L7
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille		Pohditaan historian tapahtumien ja ilmiöiden syy-seuraussuhteita esimerkiksi opetuskeskustelun ja taitoa vahvistavien tehtävien muodossa.	L2 L4 L7

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille		Pohditaan kirkon ja uskonnon merkitystä kunnan asukkaiden elämässä sekä havainnoidaan esimerkiksi Kuninkaantietä merkitystä kunnan historiassa. Pohditaan historian muutoksia eri yhteiskuntaluokkien näkökulmasta.	L1 L2 L3 L4 L5 L6 L7
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S4-S5	Johdatetaan oppilasta tarkastelemaan historian ilmiöiden jatkuvuutta suhteessa oppilaan omaan lähiympäristöön ja ympäröivään kulttuuriperintöön. Tarkastellaan esimerkiksi Sipoon kaksikielisyyttä ja kulttuuriperintöä suhteessa Suomen historiaan osana Ruotsia.	L1 L2 L4 L7
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S4-S5	Tulkitaan erilaisia lähteitä ja pohditaan muutoksien taustalla vaikuttavia syitä. Harjoitellaan myös esittämään esimerkiksi sanallisessa tai kirjallisessa muodossa omia johtopäätöksiä.	L1 L2 L4
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä		Harjoitellaan eri lähteiden tulkitsemista vaihtelevista näkökulmista. Voidaan esimerkiksi perehtyä eurooppalaisten ja Amerikan alkuperäisväestöjen kohtaamiseen eri osapuolten näkökulmia edustavia tekstinäytteitä vertailemalla.	L1 L2 L3 L4 L5 L6 L7
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa		Harjoitellaan tunnistamaan syy-seuraussuhteita ihmisten toiminnan takana. Jäsennellään niitä monipuolisin työtavoin, kuten opetuskeskustelun, ajatuskarttojen tai kaavioiden muodossa.	L2 L3 L4 L6 L7

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S5		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1-S5	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1-S5	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S5	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämis muodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1-S5	Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1-S5	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1-S5	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1-S5	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S5	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1-S5	Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1-S5	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

14.4.9 Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä.

Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokilla 4–6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja koulu yhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman talouden hoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 4–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta: Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta: Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta: Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestäväan kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4–6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittamisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4–6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä,

ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4–6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimia tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Yhteiskuntaoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4–6

Sipoon kunnassa yhteiskuntaopin oppiaineen tehtävänä vuosiluokilla 4–6 on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi ja vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia vaikutusmahdollisuuksiaan ympäröivässä yhteiskunnassa ja erityisesti omassa lähiympäristössä, kuten koulumaailmassa tai paikallisissa järjestöissä. Opetusmenetelmissä korostuu harjaannuttaminen vastuulliseen vaikuttamiseen, kuluttamiseen ja päätöksentekoon erilaisten konkreettisten harjoitusten, kuten roolileikkien ja simulaatioiden, muodossa. Olennaista on myös oppia keskustelu- ja kuuntelutaitoja sekä vahvistaa kiinnostusta työelämään kohtaan.

Vuosiluokkien 4–6 aikana oppilas tutustuu Sipoon palveluihin ja työelämään sekä harjaantuu tunnistamaan omat oikeutensa ja velvollisuutensa oppilaana sekä eri yhteisöjen jäsenenä. Lasten oikeudet ja tasa-arvon, yhteiskunnan sekä demokratian käsitteet ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä. Oppilas myös harjoittelee oman rahankäyttönsä hallintaa ja pohtii kuluttamista sekä kuluttamisvalintoja omassa arjessaan. Lisäksi keskeistä on oppilaan moniluku- ja mediataitojen vahvistaminen perehtymällä muun muassa erilaisten toimijoiden tuottamaan tietoon ja arvioimalla sen vaikuttimia. Yhteiskuntaopin opetus painottuu Sipoon kunnassa vuosiluokille 4 ja 6, vaikka esimerkiksi demokratian käsitettä pohditaan myös viidennellä vuosiluokalla historian oppiaineessa.

Yhteiskuntaoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta S2 Demokraattinen yhteiskunta	Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan oma elämänpiiri ja sen muodostavat yhteisöt. Tutustutaan esimerkiksi yksilöiden ja perheen vaikutusmahdollisuuksiin ympäröivässä yhteisössä ja arjen tilanteissa.	

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen S4 Taloudellinen toiminta	Tutustutaan oppilaan kokemusmaailmassa läheisiin yhteisöihin sekä niihin kytkeytyviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Pehdytään lasten oikeuksiin.	
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1-S3	Pohditaan oppilaan jäsenyyttä eri yhteisöissä. Tutustutaan ihmisoikeuksiin lasten oikeuksien näkökulmasta sekä tarkastellaan tasa-arvoa yhteydessä oppilaiden kokemusmaailmaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1-S4	Rohkaistaan oppilaita keskustelemaan ajankohtaisista teemoista ja pohditaan median roolia yhteiskunnallisena vaikuttajana.	L2 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työn teon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään		Tutustutaan Sipoon paikallisiin yrityksiin esimerkiksi tutustumiskäyntien muodossa.	L3 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1-S3	Tutkitaan eri tiedonlähteiden taustalla vaikuttavia näkemyksiä ja tavoitteita. Pohditaan esimerkiksi sitä, millainen tavoite voi olla mediakuvien taustalla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 L4
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1-S3	Tehdään väittelyharjoituksia aiheista, jotka ovat lähellä oppilaiden kokemusmaailmaa. Voidaan myös harjoitella äänestämistä luokan yhteisistä asioista, kuten säännöistä.	L2 L6 L7
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1-S4	Tutustutaan arjen rahankäyttöön, ansaitsemiseen ja säästämiseen esimerkiksi roolileikkien muodossa. Pohditaan kestävän kuluttamisen valintoja.	L3 L4
T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen	S1-S3	Käytetään erilaisia medioita tiedonlähteinä. Pohditaan niihin	L3 L4

toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla		liittyviä kysymyksiä ja pyritään tunnistamaan turvallisia tapoja eri medioiden käyttöön. Voidaan esimerkiksi perehtyä turvallisen ja vastuullisen nettikäyttäjän sääntöihin.	L5 L7
---	--	--	----------

Yhteiskuntaoppi – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta S2 Demokraattinen yhteiskunta S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen	Laajennetaan opetuksen näkökulmaa oppilaan lähiympäristöstä ympäröivään yhteiskuntaan. Tutustutaan esimerkiksi yksilöiden rooliin eri yhteisöissä. Tarkastellaan Suomen eri vähemmistöryhmiä ja kulttuureja erityisesti Sipoon vähemmistöjen näkökulmasta.	
T2 tukea oppilasta harjaanuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S4 Taloudellinen toiminta	Tutustutaan demokraattisen yhteisön toimintaan ja ihmisoikeuksiin sitä ohjaavana periaatteena. Voidaan pohtia esimerkiksi yhdenvertaisuuden toteutumista suomalaisessa koulumaailmassa.	
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1-S3	Tarkastellaan ja harjoitellaan eri yhteisöjen jäsenyyden edellyttämiä taitoja, kuten keskustelu- ja neuvottelukykyä sekä päätöksentekoa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin ja pohditaan tasa-arvoa suomalaisessa yhteiskunnassa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1-S4	Keskustellaan ajankohtaisista teemoista ja tutkitaan median roolia yhteiskunnassa. Harjoitellaan eri medioiden vastuullista käyttöä. Voidaan myös harjoitella medioiden kautta tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista esimerkiksi mielipidekirjoitusten muodossa.	L2 L4 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1-S4	Tehdään yhteistyötä Sipoon paikallisten työelämän toimijoiden kanssa. Tutustutaan eri ammatteihin ja työpaikkoihin esimerkiksi oppilaiden vanhempia haastatteleamalla. Tutkitaan rahan ansaitsemista, säästämistä ja vastuullista kuluttamista arjen tilanteissa.	L3 L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperä	S1-S3	Tutkitaan eri tiedonlähteiden ja yhteiskunnallisten toimijoiden taustavaikuttajia sekä tavoitteita. Vahvistetaan kriittistä otetta tiedonhankinnassa sekä opetellaan kyseenalaistamaan ajatuksia ja pohtimaan vaihtoehtoisia näkökulmia. Voidaan esimerkiksi harjoitella tunnistamaan sitä, millaiset tarkoitusperät vaikuttavat uutisointiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 L4
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1-S3	Harjoitellaan rakentavia väittelytaitoja sekä keskustelua eri mielipiteitä kunnioittaen. Harjoitellaan myös äänestämistä esimerkiksi oman koulun "varjovaalien" muodossa ja pohditaan, miten voidaan vaikuttaa oman arjen yhteisöissä.	L2 L6 L7
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1-S4	Tuetaan ymmärrystä rahankäytöstä, ansaitsemisesta ja säästämisestä esimerkiksi draamaharjoitusten ja simulaatioiden keinoin. Harjoitellaan tekemään kestävän kuluttamisen valintoja esimerkiksi perehtymällä oman perheen viikkobudjetin laatimiseen.	L3 L4
T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1-S3	Hyödynnetään erilaisia medioita tiedonlähteinä. Pohditaan niihin liittyviä kysymyksiä ja pyritään tunnistamaan turvallisia tapoja eri medioiden käyttöön. Voidaan esimerkiksi luoda turvallisen ja vastuullisen nettikäyttäjän ohjeet.	L3 L4 L5 L7

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja	S1-S4		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiin

yhteiskuntaopista tiedonalana			osana itsearviointia.
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4		Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1-S3	Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1-S4	Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1-S3	Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1-S3	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöön sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.
T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

14.4.10 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 3–6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto: Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisiä taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3–6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3–6

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittamisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.

Antaessaan musiikin sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolidistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6

Tutustumista sipoolaisiin artisteihin: esim. Jan Stenfors (mm. Hanoi Rocks), Jukka Gustavson (mm. Wigwam), Soila Sariola (mm. Rajaton) sekä vanhaa sipoolaista pelimannimusiikkia soittava Sibbo Spelmanslag.

Sipoossa luontevia yhteistyötahoja musiikin opetuksessa ovat esim. Porvoonseudun musiikkiopisto, Lilla Villan, Susimusa ry, Musiikkia Sipoossa ry sekä Sipoon musiikkiyhdistys ry.

Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusiointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1 Miten musiikissa toimitaan S2 Mistä musiikki muodostuu S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa S4 Ohjelmisto	Soitetaan ja lauletaan yhdessä. Käytetään musisoinnin apuna myös nuottikuvaa, joka voi olla tuotettu myös omin symbolein. Vahvistetaan ryhmässä toimimisen taitoja (mm. yhteinen syke). Pyrkimyksenä on ymmärtää oma osuus osana yhteistä musiikillista kokonaisuutta ja oman toiminnan merkitys kokonaisuudessa. Tarjotaan harjoittelun kautta syntyviä musisoinnin ilon kokemuksia. Harjoitellaan positiivisen vertaispalautteen antamista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja soitussoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Lauletaan ja soitetaan yhdessä. Rohkaistutaan käyttämään omaa ääntä ja uskalletaan opetella myös aluksi vaikeilta tuntuvia asioita, kuten uusia soittimia. Laajennetaan kehorytmiostinatoja. Harjoitellaan erilaisten soitinten (esim. laattasoittimet, rytmisoittimet, nokkahuilu, piano) soittotekniikoita.	L2
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen		Liikutaan musiikin tahtiin (esim. kävellen tai tanssien). Rohkaistaan oppilasta käyttämään kehoaan kokonaisvaltaisesti musiikillisessa ilmaisussa ja annetaan tähän myös virikkeitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S1-S4	Kuunnellaan musiikkia ja harjoitellaan keskittyntä kuuntelua. Tutustutaan joihinkin merkittäviin suomalaisiin musiikkihenkilöihin eri aikakausilta (esim. Sibelius, Merikanto ja Rautavaara). Harjoitellaan asiallista musiikki-kokemuksesta keskustelemista. Koetaan ja tuotetaan erilaisia ääniympäristöjä, kuunnellaan, liikutaan ja keskustellaan.	L2
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja		Rohkaistaan oppilaita toteuttamaan omia musiikillisia ideoitaan. Ideoidaan ja toteutetaan esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> - oma räppi (vaikkapa kaloista tai kertotauluista) - äänet itse keksitylle mielikuvituseläimelle 	L1 L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

viestintäteknologiaa käyttäen		Käytetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan myös teknologian tarjoamia mahdollisuuksia niin toteutuksessa (esim. valmiit tehostearkistot tai muokattavat äänimaisemat) kuin taltioinnissakin.	
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4	Tutustutaan musiikilliseen kulttuuriperintöön monipuolisesti musisoiden ja kuunnellen. Valitaan ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa: mm. lastenlauluja, taidemusiikkia ja ajankohtaan tai teemaan sopivaa musiikkia. poisto Mahdollisuuksien mukaan perehdytään myös sipoolaisiin musikoihin, musiikkiyhdistyksiin tai paikallisiin harrastusmahdollisuuksiin.	L2
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1-S4	Opetellaan musiikin merkitsemistapoja joko vakiintunein tai omin symbolein (esim. sävelkorkeus, aika-arvot, tempo ja tauko).	L4 Monilukutaito
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	Opastetaan käyttämään soittimia ja musiikkilaitteita turvallisesti, myös toiset huomioiden, ja suojaamaan kuuloa tarvittaessa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa.	S1-S4	Opetellaan asettamaan yhdessä tavoitteita työskentelylle. Harjoitellaan pitkäjänteistä työskentelyä ja rohkaistaan kehittämään musiikillista osaamista. Harjoitellaan erilaisia itsearviointin tapoja musiikissa.	L1

Musiikki – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus			

<p>T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään</p>	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan S2 Mistä musiikki muodostuu S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa S4 Ohjelmisto</p>	<p>Soitetaan ja lauletaan yhdessä. Käytetään musisoinnin apuna myös nuottikuvaa, joka voi olla tuotettu myös omin symbolein. Vahvistetaan ryhmässä toimimisen taitoja (mm. yhteinen syke). Pyrkimyksenä on ymmärtää oma osuus osana yhteistä musiikillista kokonaisuutta ja oman toiminnan merkitys kokonaisuudessa. Tarjotaan harjoittelun kautta syntyviä musisoinnin ilon kokemuksia. Harjoitellaan positiivisen vertaispalautteen antamista.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>
<p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen</p>			
<p>T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä</p>	<p>S1-S4</p>	<p>Lauletaan ja soitetaan yhdessä. Rohkaistutaan käyttämään omaa ääntä ja uskalletaan opetella myös aluksi vaikeilta tuntuvia asioita, kuten uusia soittimia. Lauletaan paljon ja kokeillaan myös moniäänistä laulua (esim. kaanon). Harjoitellaan erilaisten soitinten (esim. laattasoittimet, rytmisoittimet, nokkahuilu, piano) soittotekniikoita. Voidaan tutustua myös bändisoittimiin (kitara, basso, rummut).</p>	<p>L2</p>
<p>T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen</p>		<p>Liikutaan musiikin tahtiin (esim. kävellen tai tanssien). Rohkaistaan oppilasta käyttämään kehoaan kokonaisvaltaisesti musiikillisessa ilmaisussa ja annetaan tähän myös virikkeitä.</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2</p>
<p>T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä</p>	<p>S1-S4</p>	<p>Kuunnellaan musiikkia ja harjoitellaan keskittyntä kuuntelua. Tutustutaan Pohjoismaiden musiikkiin (mm. kansanmusiikki, taidemusiikki, viihdemusiikki) ja merkittäviin henkilöihin eri aikakausilta (esim. Grieg). Harjoitellaan asiallista musiikin herättämistä kokemuksista keskustelemista. Opetellaan käyttämään näkemyksen tukena myös musiikin käsitteitä. Koetaan ja tuotetaan erilaisia ääniympäristöjä, kuunnellaan, liikutaan ja keskustellaan.</p>	<p>L2</p>
<p>T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä</p>		<p>Rohkaistaan oppilaita toteuttamaan omia musiikillisia ideoitaan. Ideoidaan ja toteutetaan esimerkiksi: - oma laulu (vaikka omasta luokasta, joulusta tai kesästä)</p>	<p>L1 L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>

tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen		- äänimaisema ja/tai efektit esimerkiksi animaatioon tai näytelmään Käytetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan myös teknologian tarjoamia mahdollisuuksia niin toteutuksessa (esim. valmiit tehostearekistot tai muokattavat äänimaisemat) kuin taltiointissakin.	L6
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4	Tutustutaan musiikilliseen kulttuuriperintöön monipuolisesti musisoiden ja kuunnellen. Valitaan ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa: mm. lastenlauluja, taidemusiikkia ja ajankohtaan tai teemaan sopivaa musiikkia. Pohditaan, miten musiikki vaikuttaa elämässämme (esim. tunteet, juhlat, taustamusiikki).	L2
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1-S4	Opetellaan musiikin merkitsemistapoja joko vakiintunein tai omin symbolein (esim. sävelnimiä, muotorakenteet ja dynamiikka).	L4 Monilukutaito
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	Mietitään, miten musiikki vaikuttaa meihin (esimerkiksi sydämen sykkeeseen ja tunteisiin). Pohditaan, miten tätä voisi käyttää hyödyksi arjessa esimerkiksi urheilun, nukahtamisen tai keskittymisen tukena. Opastetaan käyttämään soittimia ja musiikkilaitteita turvallisesti, myös toiset huomioiden, ja suojaamaan kuuloa tarvittaessa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	Harjoitellaan musiikkiesitys, jonka tavoitteiden asetteluun ja arviointiin oppilas osallistuu itse. Rohkaistaan oppilasta pitkäjänteiseen työskentelyyn ja ohjataan oppilasta viimeisteltyyn lopputulokseen.	L1

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon kunnan sisältö	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusiointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1 Miten musiikissa toimitaan S2 Mistä musiikki muodostuu S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa S4 Ohjelmisto	Soitetaan ja lauletaan yhdessä. Käytetään musisoinnin apuna myös nuottikuvaa, joka voi olla tuotettu myös omin symbolein. Vahvistetaan ryhmässä toimimisen taitoja yhteisen musiikillisen tavoitteen saavuttamiseksi. Tarjotaan harjoittelun kautta syntyviä musisoinnin ilon kokemuksia. Harjoitellaan myönteisen ja rakentavan vertaispalautteen antamista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Lauletaan ja soitetaan yhdessä. Pyritään käyttämään omaa ääntä luontevasti ja pyritään rohkaisemaan äänenmurroksen hämmentämiä nuoria mm. improvisaatioharjoituksin. Harjoitellaan erilaisten soitinten soittamista, soitetaan myös sointusoittimia (esim. kitara, piano) ja muita bändisoittimia (esim. basso ja rummut). Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös mikrofoniin laulamista.	L2
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen		Liikutaan musiikin tahtiin (esim. kävellen tai tanssien). Rohkaistaan oppilasta käyttämään kehoaan kokonaisvaltaisesti musiikillisessa ilmaisussa ja annetaan tähän myös virikkeitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S1-S4	Kuunnellaan musiikkia ja harjoitellaan keskittynyttä kuuntelua. Tutustutaan orkesterisoittimiin ja opitaan tuntemaan perinteiset soitinluokitukset. Keskustellaan musiikin tuottamista kokemuksista, mielikuvista ja tunteista. Opetellaan käyttämään näkemyksen tukena myös musiikki- käsitteitä.	L2
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tietoja	S1-S4	Rohkaistaan oppilaita tuottamaan omaa musiikkia. Ideoidaan ja toteutetaan esimerkiksi: - oma räppi (vaikkapa historian henkilöistä tai ympäristöopin aihealueesta) - äänimaisema ja/tai efektit esimerkiksi animaatioon tai näytelmään	L1 L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

viestintäteknologiaa käyttäen		Käytetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan myös teknologian tarjoamia mahdollisuuksia niin toteutuksessa (esim. valmiit tehostearkistot tai muokattavat äänimaisemat) kuin taltiointissakin.	
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4	Tutustutaan musiikilliseen kulttuuriperintöön. Pohditaan musiikin ryhmittelytapoja, esim. taidemusiikki ja viihdemusiikki. Perehdytään musiikin aikakausiin ja tutustutaan joihinkin taidemusiikin perusteoksiin ja säveltäjiin (esim. Bach, Mozart, Beethoven, Sibelius). Mahdollisuuksien mukaan perehdytään myös sipoolaisiin muusikoihin, musiikkiyhdistyksiin tai paikallisiin harrastusmahdollisuuksiin.	L2
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1-S4	Opetellaan musiikin merkitsemistapoja joko vakiintunein tai omin symbolein (esim. sävelkorkeus, aika-arvot, sävelnimet, muotorakenteet, dynamiikka).	L4 Monilukutaito
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	Opastetaan käyttämään soittimia ja musiikkilaitteita turvallisesti, myös toiset huomioiden, ja suojaamaan kuuloa tarvittaessa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	Harjoitellaan sopivien tavoitteiden asettelua ja niiden toteutumisen arviointia musiikissa. Rohkaistaan oppilasta pitkäjänteiseen työskentelyyn ja ohjataan oppilasta viimeistelyyn lopputulokseen.	L1

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon kunnan sisältö	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusiointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1 Miten musiikissa toimitaan S2 Mistä musiikki muodostuu S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa S4 Ohjelmisto	Soitetaan ja lauletaan yhdessä. Käytetään musisoinnin apuna myös nuottikuva, joka voi olla tuotettu myös omin symbolein. Vahvistetaan ryhmässä toimimisen taitoja yhteisen musiikillisen tavoitteen saavuttamiseksi. Tarjotaan harjoittelun kautta syntyviä musisoinnin ilon kokemuksia. Harjoitellaan myönteisen ja rakentavan vertaispalautteen antamista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Lauletaan ja soitetaan yhdessä. Pyritään käyttämään omaa ääntä luontevasti ja pyritään rohkaisemaan äänenmurroksen hämmentämiä nuoria mm. improvisaatioharjoituksin. Harjoitellaan erilaisten soitinten soittamista, soitetaan myös sointusoittimia (esim. kitara, piano) ja muita bändisoittimia (esim. basso ja rummut). Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös mikrofoniin laulamista.	L2
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen		Liikutaan musiikin tahtiin (esim. kävellen tai tanssien). Rohkaistaan oppilasta käyttämään kehoaan kokonaisvaltaisesti musiikillisessa ilmaisussa ja annetaan tähän myös virikkeitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S1-S4	Kuunnellaan musiikkia ja harjoitellaan keskittynyttä kuuntelua. Opitaan nimeämään laulumusiikin äänialat (S, A, T, B). Tutustutaan maailmanmusiikkiin. Keskustellaan musiikin tuottamista kokemuksista, mielikuvista ja tunteista. Opetellaan käyttämään näkemyksen tukena myös musiikin käsitteitä.	L2
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tietoja	S1-S4	Rohkaistaan oppilaita tuottamaan omaa musiikkia. Ideoidaan ja toteutetaan esimerkiksi: - oma laulu (esim. joululaulu tai lähtölaulu) - mainosjingle jostakin keksitystä tuotteesta	L1 L2 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6

viestintäteknologiaa käyttäen		Käytetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan myös teknologian tarjoamia mahdollisuuksia niin toteutuksessa (esim. valmiit tehostearkistot tai muokattavat äänimaisemat) kuin taltiointissakin.	
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4	Tutustutaan musiikilliseen kulttuuriperintöön. Pohditaan musiikin ryhmittelytapoja esim. musiikki eri kulttuureissa ja musiikin erilaiset käyttötarkoitukset. Pohditaan, miten musiikki vaikuttaa elämässämme (esim. juhlat, elokuvat, kaupat, musiikkibisnes).	L2
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1-S4	Opetellaan musiikin merkitsemistapoja joko vakiintunein tai omin symbolein (esim. sointumerkit).	L4 Monilukutaito
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	Opastetaan käyttämään soittimia ja musiikkilaitteita turvallisesti, myös toiset huomioiden, ja suojaamaan kuuloa tarvittaessa. Ohjataan oppilasta käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa tukemiseen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	Rohkaistaan oppilasta arvioimaan eri tavoin omaa edistymistä ja osaamista. Harjoitellaan jokin riittävän vaativa esitys, jonka tavoitteiden asetteluun ja arviointiin oppilas osallistuu itse. Prosessin kuluessa oppilas harjaantuu oman osuutensa toteutuksessa ja saa kokemuksen pitkäjänteisestä työskentelystä.	L1

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin	S1-S4	Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään			
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1-S4	Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S1-S4	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tietoja viestintä-tekniikkaa käyttäen	S1-S4	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1-S4	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	S1-S4	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

14.4.11 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, ja mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 3–6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3–6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6

Kuvataiteen opetuksessa keskeistä on kannustaa oppilasta luomaan taidetta eri muodoissa. Oppilas tutustuu kuvataiteen eri alueisiin ja harjoittelee erilaisten työskentelymenetelmien ja välineiden käyttämistä sekä kuvasomittelua. Oppilaan kuvallisen ajattelun kehittymisen kannalta on tärkeä harjoitella visuaalisten valintojen tekoa omassa työskentelyssä. Oppilaan taidot ilmaista kuvallisesti havaintojaan, ajatuksiaan, tunteitaan tai haaveitaan kehittyvät, kun hän oppii valintojen tekoa.

Keskeiset materiaalit ja välineet: erilaiset piirustusvälineet ja siveltimet, väriliidut, vesivärit ja peitevärit, savi, erilaiset paperit ja pahvit, kierrätysmateriaalit, valokuvakamera tai videokamera sekä tietokone.

Keskeiset työskentelymenetelmät: lyijykynä- ja hiilipiirustustekniikka, liitutekniikka, vesiväritekniikka, peiteväritekniikka (guassi), painomenetelmät (grafiikka), rakentelu ja muovailu (savi, pahvi, kierrätysmateriaalit), valokuva ja video, digitaalinen kuvankäsittely ja taide, graffiti.

Oppilas voi kerätä eri tavoin koota taideportfolion tutuista taideteoksista ja tiedoista. Portfoliotyöskentelyä jatketaan vuosiluokilla 3–6. Portfolio on kokoelma oppilaan töitä ja töihin liittyviä harjoituksia, virikekuvia, luonnoksia yms. Portfolioita on kahdenlaisia - perusportfolio (sisältää kaiken työskentelyyn liittyvän) ja näyteportfolio (valikoitu, karsittu katsaus omaan työskentelyyn).

Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1 Omat kuvakulttuurit S2 Ympäristön kuvakulttuurit S3 Taiteen maailmat	<ul style="list-style-type: none"> - Havainnoidaan luontoa, arkkitehtuuria ja esineympäristöä. - Visuaalisen ideointiprosessin harjoittelu (luonnosteleva aivoriihi kriitikkömästi, ideat talteen ja näkyville, ideoiden tarkastelu, valinta, luonnostelu, toteutus). - Opetuksen apuna käytetään erilaisia tvv-välineitä ja -ohjelmia (digikamera, kosketusnäyttö, tietokone, kamerakynä, kuvankäsittely, ym.). 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Luodaan turvallinen ilmapiiri, joka mahdollistaa omista kuvista kertomisen muille. 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5

harjoittelemaan näkemystensä perustelemista		<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan sipoolaiseen ympäristöön ja mietitään, kuka ympäristön on suunnitellut (arkkitehdin, suunnittelijan ja muotoilijan ammatit). 	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaan oman kuvallisen tekemisen portfolion päivittämistä. - Vastuunotto yhteisistä työvälineistä ja työympäristöstä. 	L2 L3 L4 L5
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Pidetään yllä tekemisen iloa ja pyritään löytämään jokaiselle oppilaalle sopiva tapa tehdä kuvia. 	L2 L3 L5 L6
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita kannustetaan huomaamaan oman tekemisen vaikutus edistymiseen ja tunnistamaan omat vahvuudet. - Oman kuvakansion työstäminen, yhteistyö muiden kanssa kuvallisissa projekteissa. 	L1 L3 L5
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Rajausharjoituksia, kuvakoot, kuvakulmat. - Kuvataidenäyttelyn rakentaminen. - Kuvien avulla vaikuttaminen omassa luokassa ja koulussa. 	L1 L2 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Kuvataiteen käsitteiden laajentaminen. - Kuvien tarkastelu eri näkökulmista (esim. sommittelun kannalta). 	L1 L2 L4 L5
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Taide ja kuvat osana aikakautta. - Suomen kultakauden taide. 	L1 L4 L5 L6

historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin			
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan	S1-S3	- Tutustutaan suomalaiseen taiteeseen inspiraation lähteenä, esim. Kalevala, Edelfelt.	L1 L2 L5 L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1-S3	- Omia havaintoja ympäristöstä esim. valokuvaten. - Tutustutaan taiteilijan työhön.	L3 L4 L6 L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1-S3	- Oppilaiden omien kuvakulttuurien arvostus ja kunnioitus. - Työskentelymateriaalien valinta kestävä kehityksen mukaisesti.	L1 L2 L4 L7

Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1 Omat kuvakulttuurit S2 Ympäristön kuvakulttuurit S3 Taiteen maailmat	- Havainnoidaan luontoa, arkkitehtuuria ja esineympäristöä. - Visuaalisen ideointiprosessin harjoittelu (luonnosteleva aivoriihi kriittikittömästi, ideat talteen ja näkyville, ideoiden tarkastelu, valinta, luonnostelu, toteutus). - Opetuksen apuna käytetään erilaisia tv-välineitä ja -ohjelmia (digikamera, kosketusnäyttö, tietokone, kamerakynä, kuvankäsittely, ym.).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1-S3	- Luodaan turvallinen ilmapiiri, joka mahdollistaa omista kuvista kertomisen muille. - Tutustutaan Sipoonlaiseen ympäristöön ja mietitään, kuka ympäristön on suunnitellut (arkkitehdin, suunnittelijan ja muotoilijan ammatit).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaan oman kuvallisen tekemisen portfolion päivittämistä - Vastuunotto yhteisistä työvälineistä ja työympäristöstä 	L2 L3 L4 L5
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Pidetään yllä tekemisen iloa ja pyritään löytämään jokaiselle oppilaalle sopiva tapa tehdä kuvia. 	L2 L3 L5 L6
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita kannustetaan huomaamaan oman tekemisen vaikutus edistymiseen ja tunnistamaan omat vahvuudet. - Oman kuvakansion työstäminen, yhteistyö muiden kanssa kuvallisissa projekteissa. 	L1 L3 L5
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omista kuvissaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Rajausharjoituksia, kuvakoot, kuvakulmat. - Kuvataidenäyttelyn rakentaminen. - Kuvien avulla vaikuttaminen omassa luokassa ja koulussa 	L1 L2 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - kuvataiteen käsitteiden laajentaminen. - kuvien tarkastelu eri näkökulmista (esim. sommittelun kannalta). 	L1 L2 L4 L5
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Taide ja kuvat osana aikakautta. - Pohjoismaiden kultakauden taide. 	L1 L4 L5 L6
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omista kuvissaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Eri aikakausien ja kulttuurien kuvien tunnistamista ja ajoittamista. 	L1 L2 L5 L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Omia havaintoja ympäristöstä esim. valokuvaten - Tutustutaan taiteilijan työhön. 	L3 L4 L6 L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaiden omien kuvakulttuurien arvostus ja kunnioitus. - Työskentelymateriaalien valinta kestävän kehityksen mukaisesti. 	L1 L2 L4 L7

Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1 Omat kuvakulttuurit S2 Ympäristön kuvakulttuurit S3 Taiteen maailmat	<ul style="list-style-type: none"> - Visuaalisen ideointiprosessin harjoittelu (esim. luonnosteleva aivoriihi kriitikittömästi, ideat taiteen ja näkyville, ideoiden tarkastelu, valinta, luonnostelu, toteutus). - Kysymyksenasettelu, vertaisoppiminen, rohkaiseminen kokeilemiseen ja epäonnistumisen hyväksymiseen, kuvataiteen sallivuus, ei yhtä oikeaa ratkaisua, konkreettista apua esim. piirtämisessä, hyvien ohjevideoiden hyödyntäminen. - Ajanhallinta, eteneminen työn eri vaiheissa, itsearviointi. - Fiktio ja fakta, kriittinen eri medioiden kuvanlukutaito, monipuoliset ilmaisukeinot, oma mediaesitys, vastuullinen ja turvallinen toiminta sosiaalisessa mediassa. 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaan oman kuvallisen tekemisen portfolion päivittämistä. - Monipuoliset ilmaisutavat, ajassa olevat positiiviset, kulttuuriset ilmiöt, koulujen väliset ja kansainväliset kontaktit. 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Havainnoidaan ympäristöä ja keskustellaan huomioista, laajennetaan ympäristön tutkimista tietotekniikan avulla, esim. nettimuseokäynti. - Kuvan luotettavuus, kuvamanipulaatiot, uutiskuvat ja ajankohtaiset mediakuvat - Oppilas tutustuu visuaalisen teollisuuden ammatteihin. 	L2 L3 L4 L5
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan lisäämään monipuolisuutta omaan ilmaisuun taiteen esimerkkien avulla. - Ilmaisun monipuolistaminen, muiden oppiaineiden sisältöä seuraten, esim. ihmiskuvaukset ennen aikaan, antiikin aikana tai keskiajalla. - Oppilas ottaa vastuun yhteisistä työvälineistä ja työympäristöstä sekä huolehtii varusteista. 	L2 L3 L5 L6
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas saa harjoittaa visuaalisen työskentelyn eri vaiheita (kuvallinen ideointiprosessi): luovasta, villistä ideoinnista luonnostelun kautta omien tavoitteiden mukaisen lopputulokseen ja arvostavaan loppupalautteeseen. - Oman kuvakansion työstäminen, yhteistyö muiden kanssa kuvallisissa projekteissa. - Portfoliodokumentointi voi oma kehittyminen havaita. - Käytetään taidekuvan jäljentämistä oppimisessa, esim. valon ja varjon tutkiminen, tavoitetason korkeus ja teknisen taidon hiominen. 	L1 L3 L5
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omista kuvissaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Kuvasommittelun perusteet; kuvapinnan jännitteet, esim. ylhäällä/alhaalla, keskellä/kultaisessa leikkauksessa, pysty/vaaka/diagonaali jne. - Kuvan viestit, lähettäjät ja vastaanottajat, kuvatyypit, kuvan tarkoituksen ymmärtäminen. 	L1 L2 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Kuvatyyppien sekoittelu, esim. mainos taidekuvasta, oma somekuva lööpissä yms. 	L1 L2 L4

yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta		<ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan vastausta kysymyksiin: Miksi kuva on tehty? Miksi joku ilmiö on taidetta? - Tutustutaan kuvanmuokkaukseen, kuvan totuusarvon pohtiminen. 	L5
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Taide ja kuvat osana aikakautta, yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa. - Taidehistoria: Miksi kuvia on tehty eri aikakausina? Mikä vaikuttaa aikakauden kuvailmaisuus, esim. antiikki. 	L1 L4 L5 L6
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisuuden tapoja omista kuvissaan		<ul style="list-style-type: none"> - Eri aikakauden ihmisen asemaan asettuminen leikinomaisesti ja taustatietoon pohjautuen, esim. antiikin ajan omakuva, tulevaisuuden omakuva, ajankohtaisia taiteilijoita. 	L1 L2 L5 L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kuva-analyysia. - Käsitteiden avaaminen: esteettinen, ekologinen ja eettinen. - Esim. mikä on taide? onko kaunis aina eettinen? 	L3 L4 L6 L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisuuden sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Muiden kuvakulttuurien kuvista oppiminen: symbolien tunnistamista. - Esimerkkeinä taiteilijoita, jotka omassa tuotannossaan huomioivat kestävä kehityksen. - Oppilaat tutustuvat yhteen tai useaan taiteilijaan, joka huomioi kestävä kehitys työssään. - Tekijänoikeudet. 	L1 L2 L4 L7

Kuvataide – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia	S1 Omat kuvakulttuurit S2 Ympäristön kuvakulttuurit S3 Taiteen maailmat	<ul style="list-style-type: none"> - Visuaalisen ideointiprosessin harjoittelu (luonnosteleva aivoriihi kriitikkittömästi, ideat talteen ja näkyville, ideoiden tarkastelu, valinta, luonnostelu, toteutus). 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito

kuvallisia välineitä hyödyntäen		<ul style="list-style-type: none"> - Kysymyksenasettelu, vertaisoppiminen, rohkaiseminen kokeilemiseen ja epäonnistumisen hyväksymiseen, kuvataiteen sallivuus, ei yhtä oikeaa ratkaisua, konkreettista apua esim. piirtämisessä, hyvien ohjevideoiden hyödyntäminen. - Ajanhallinta, eteneminen työn eri vaiheissa, itsearviointi. - Fiktio ja fakta, kriittinen eri medioiden kuvanlukutaito, monipuoliset ilmaisukeinot, oma mediaesitys, vastuullinen ja turvallinen toiminta sosiaalisessa mediassa. 	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaan oman kuvallisen tekemisen portfolion päivittämistä. - Monipuoliset ilmaisutavat, ajassa olevat positiiviset, kulttuuriset ilmiöt, koulujen väliset ja kansainväliset kontaktit. 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 L5 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Havainnoidaan ympäristöä ja keskustellaan huomioista, laajennetaan ympäristön tutkimista tietotekniikan avulla, esim. nettimuseokäynti. - Kuvan luotettavuus, kuvamanipulaatiot, uutiskuvat ja ajankohtaiset mediakuvat. - Tutustutaan visuaalisen alan ammatteihin. 	L2 L3 L4 L5
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan lisäämään monipuolisuutta omaan ilmaisuun taiteen esimerkkien avulla. - Ilmaisun monipuolistaminen, muiden oppiaineiden sisältöä seuraten, esim. taidetta renessanssin aikana tai Ruotsin suurvallan ajalta. - Vastuunotto yhteisistä työvälineistä ja työympäristöstä sekä välineiden huolto. 	L2 L3 L5 L6
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas saa harjoittaa visuaalisen työskentelyn eri vaiheita (kuvallinen ideointiprosessi): luovasta, villistä ideoinnista luonnostelun kautta omien tavoitteiden mukaisen 	L1 L3 L5

		<ul style="list-style-type: none"> - lopputulokseen ja arvostavaan loppupalautteeseen. - Oman kuvakansion työstäminen, yhteistyö muiden kanssa kuvallisissa projekteissa. - Portfoliodokumentoinnista voi oma kehittyminen havaita. - Oppilaat tekevät valinnaisen kopion taideteoksesta mistä tahansa maailmassa. - Käytetään taidekuvan jäljentämistä oppimisessa, esim. valon ja varjon tutkiminen, tavoitetason korkeus ja teknisen taidon hiominen. 	
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Kuvasommittelun perusteet; kuvapinnan jännitteet, esim. ylhäällä/alhaalla, keskellä/kultaisessa leikkauksessa, pysty/vaaka/diagonaali jne. - Kuvan viestit, lähettäjät ja vastaanottajat, kuvatyypit, kuvan tarkoituksen ymmärtäminen 	L1 L2 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Kuvatyypien sekoittelu, esim. mainos taidekuvasta, oma somekuva lööpissä yms. - Pohditaan vastausta kysymyksiin: Miksi kuva on tehty? Miksi joku ilmiö on taidetta? - Tutustutaan kuvanmuokkaukseen, kuvan totuusarvon pohtiminen 	L1 L2 L4 L5
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Taide ja kuvat osana aikakautta, yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa - Taidehistoria: Miksi kuvia on tehty eri aikakausina? Mikä vaikuttaa aikakauden kuvailmaisuus, esim. renessanssiin? 	L1 L4 L5 L6
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan		<ul style="list-style-type: none"> - Eri aikakauden ihmisen asemaan asettuminen leikinomaisesti ja taustatietoon pohjautuen, esim. renessanssiomakuva, tulevaisuuden omakuva, ajankohtaisista taitelijoista. - Oppilaat käsittelevät erilaista kuvakulttuuria kuin länsimainen, esim. kiinalainen uusi vuosi 	L1 L2 L5 L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kuva-analyysia - Käsitteiden avaaminen: esteettinen, ekologinen ja eettinen - esim. mikä on taide? onko kaunis aina eettinen? 	L3 L4 L6 L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1-S3	<ul style="list-style-type: none"> - Muiden kuvakulttuurien kuvista oppiminen: symbolien tunnistamista - esimerkkeinä taiteilijoita, jotka omassa tuotannossaan huomioivat kestävä kehityksen - Oppilaat tutustuvat yhteen tai useaan taiteilijaan, joka huomioi kestävä kehitys työssään. - Tekijänoikeudet. 	L1 L2 L4 L7

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1-S3	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1-S3	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1-S3	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1-S3	Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1-S3	Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1-S3	Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1-S3	Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1-S3	Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan	S1-S3	Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1-S3	Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1-S3	Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia.

14.4.12 Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 3–6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestäväen kehityksen näkökulmista.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia, jotka sisältävät ajankohtaisia ja monipuolisia oppimistehtäviä eri vuosiluokille. Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista, muissa oppiaineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

S1 Ideointi: Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyytlejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu: Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu: Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen: Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi: Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimislustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten oppisisältöjen oppimisen ja omaksumisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa osoitetaan kehittämiskohde ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä, asioiden selkeää ja jäsennellyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoja 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida kokonaista käsityön prosessia, monimateriaalisen tekemisen tapoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Käsityö – tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6

Käsityön opetuksen sisältöjä ei ole jaettu tekniseen työhön ja tekstiilityöhön. Opetuksessa tulee käyttää sekä teknisen työn että tekstiilityön menetelmiä. Materiaali, tekniikka, väline/kone tai tuote sellaisenaan ei ole opetuksen suunnittelun lähtökohta, vaan tarkoituksena on luoda laajempia, oppilaan omaan elämismaailmaan liittyviä, ajankohtaisia, kantaaottavia, kokeilevia oppimiskokonaisuuksia, jossa käytetään sekä teknisen työn että tekstiilityön työtapoja.

Käsityön opetuksen järjestämiseen ei ole yhtä ainoa mallia, vaan sen opetusta on mahdollista toteuttaa eri tavoin. Koulut voivat täsmentää omia toteutustapojaan lukuvuosisuunnitelmissaan. Opetussuunnitelman perusteet eivät edellytä tasajakoa työtapojen välillä. Oppilaiden kiinnostuksen kohteita voidaan painottaa esimerkiksi töiden aiheiden valinnalla sekä materiaalirajauksilla, eikä tämä edellytä perinteistä valintaa teknisen työn ja tekstiilityön välillä. Oppilas voi opiskella opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti siten, että hän opiskelee vuosiluokkakokonaisuuden 3–6 aikana kaikkia käsityön sisältöjä tutustuen kaikkiin työtapoihin, mutta myös painottaa opinnoissaan haluamiaan työtapoja.

Käsityö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1 Ideointi S2 Suunnittelu S3 Kokeilu S4 Tekeminen S5 Soveltaminen S6 Dokumentointi ja arviointi	Oppilasta rohkaistaan keksimään omia innostavia ideoita ja ohjataan etsimään omasta elämästään konkreettisia tilanteita, joihin hän opettelee pohtimaan käsityöllistä ratkaisua. Vahvistetaan ja syvennetään osaamista jo opituissa tekniikoissa ja perustyövälineiden käytössä. Tutustutaan uusiin tekniikoihin ja työtapoihin. Esimerkiksi: - virkkaus: virkkausote, ketjusilmukan ja/tai kiinteiden silmukoiden virkkaaminen - kudontaan tutustuminen kehyksen avulla - koneompeluun tutustuminen: ompelukoneen osat, langoitus, erilaisten ompeleiden kokeileminen - harjoitellaan tuotteen rakenteen hahmottamista mm. kaavaa käyttämällä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

		<ul style="list-style-type: none"> - kokeillaan pinnan käsittelyä ja kuviointia esim. värjäämällä painamalla tai erilaisin pistoin - neula- ja/tai märkähuovutus - höylääminen, vuoleminen - pintakäsittely - liitokset - kierrätysmateriaalien käyttö. 	
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	<p>Oppilasta ohjataan tunnistamaan käsityöprosessin vaiheet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. suunnittelu, joka sisältää alkumielikuvan ja ideoinnin 2. tekeminen ja arviointi 3. dokumentointi. <p>Suunnittelun oppimiseksi havainnoidaan ja analysoidaan esineitä: muoto, pinta, koko, väri, materiaali ja niiden merkitys tuotteen käytölle ja ulkoasulle.</p>	L1 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1-S4	<p>Oppilas harjoittelee suunnittelemaan ja valmistamaan tuotteen yksin tai yhdessä. Oppilas suunnittelee itse omasta työstä ainakin yksityiskohtia.</p> <p>Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.</p> <p>Työskentely etenee opettajan tukemana ja oppimateriaalien käyttäminen on ohjattua.</p>	L2 L4 Monilukutaito L5
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3 S5	<p>Tutustutaan erilaisiin käsityövälineisiin ja niiden käyttötarkoituksiin. Pohditaan erilaisten materiaalien soveltuvuutta erilaisiin töihin.</p> <p>Tutkitaan ympäristöä ja pohditaan arkielämän materiaalien alkuperää (metalli, muovi, lasi, paperista, kankaasta, kivistä jne.)</p> <p>Tutustutaan käsityössä käytettävän materiaalin ominaisuuksiin, käyttöön sekä kierrättämiseen ja käytöstä poistamiseen.</p>	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä</p>	<p>S1-S5</p>	<p>Harjoitellaan vastuuntuntoista työskentelyä opettelemalla huolehtimaan omista ja koulun opiskeluvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotteen asiallisesta säilyttämisestä (käsityöluokan järjestyssäännöt).</p> <p>Käsityövälineiden turvallisen käytön opettelu: harjoitellaan kiinnittämään huomiota käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin sekä opetellaan suojautumaan niiltä.</p> <p>Harjoitellaan ottamaan vastuu omasta työstä ja sen loppuun saattamisesta.</p> <p>Harjoitellaan esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mittaamista, merkitsemistä, leikkaamista - kaavan käyttöä - langan käsittelyä eri tavoin - virkkuukoukun käyttämistä - ompelukoneen käyttöä - kankaankuvioinnin tapoja - massojen muotoilemista - villan työstöä - puun työstämistä ja pintakäsittelyä. 	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6</p>
<p>T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia</p>	<p>S6</p>	<p>Mahdollistetaan opetuskokonaisuuksissa oppilaalle taitavuuden tunteen kokeminen ja iloa työskentelystä.</p> <p>Oppilas harjoittelee arvioimaan ja arvostamaan omaa käsityöprosessiaan sekä antamaan rakentavaa vertaispalautetta muiden töistä.</p> <p>Harjoitellaan käsityöprosessin dokumentointia, jossa oppilas kertoo käsityöstä ja sen ideasta sanallisesti ja kuvien avulla. Valokuvataan suunnitelman pohjalta toteutettu työ.</p>	<p>L1 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>

Käsityö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1 Ideointi S2 Suunnittelu S3 Kokeilu S4 Tekeminen S5 S6 Soveltaminen Dokumentointi ja arviointi	Oppilasta rohkaistaan keksimään omia innostavia ideoita ja ohjataan etsimään omasta elämästään konkreettisia tilanteita, joihin hän opettelee pohtimaan käsityöllistä ratkaisua. Vahvistetaan ja syvennetään osaamista jo opituissa tekniikoissa ja perustyövälineiden käytössä. Tutustutaan myös uusiin tekniikoihin ja työtapoihin. Esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> - neulonnan perusteisiin; työote, luominen ja oikea silmukka (aina-oikein neule) - koneompeluun perusteet: langoitus, sauma, saumavara, huolittelu ja käänne - konekirjonta - erilaisten kiinnittimien ompelu kuten napin ompelu - kaavaan käyttäminen - kokeillaan pinnan käsittelyä ja kuviointia esim. värjäämällä, painamalla tai erilaisin pistoin - neula- ja/tai märkähuovutus - höyläminen, vuoleminen - pintakäsittely - liitokset - kierrätysmateriaalien käyttö - talttaus - pintakäsittely - taivutus, kanttaus, särmäys - avoin/suljettu virtapiiri. 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	Oppilasta ohjataan tunnistamaan käsityöprosessin vaiheet: 1. suunnittelu, joka sisältää alkumielikuvan ja ideoinnin	L1 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

		<p>2. tekeminen ja arviointi 3. dokumentointi.</p> <p>Harjoitellaan käsityöprosessin dokumentointia, jossa oppilas kertoo käsityöstä ja sen ideasta sanallisesti ja kuvien avulla. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi sähköisen portfolion muodossa.</p>	
<p>T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin</p>	S1-S4	<p>Oppilas harjoittelee suunnittelemaan ja valmistamaan tuotteen yksin tai yhdessä.</p> <p>Oppilasta ohjataan huomioimaan suunnittelussa tuotteen käyttö ja käytettävissä olevat materiaalit sekä taloudellisuus.</p> <p>Suunnittelun oppimiseksi havainnoidaan ja analysoidaan esineitä: muoto, pinta, koko, väri, materiaali ja niiden merkitys tuotteen käytölle ja ulkoasulle.</p> <p>Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.</p> <p>Oppilasta ohjataan pohtimaan tutkien ja kokeillen, yksin tai ryhmässä, mikä on järkevä valmistustapa ja työjärjestys.</p> <p>Työskentely etenee opettajan tukemana ja oppimateriaalien käyttäminen on ohjattua.</p>	<p>L2 L4 Monilukutaito L5</p>
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti</p>	S3 S5	<p>Tutustutaan erilaisiin käsityövälineisiin ja niiden käyttötarkoituksiin. Esimerkiksi: sakset, silmäneula, kanavaneula, hakaneula, ratkoja, puikot, virkkuukoukku, huovutusneula, erilaiset mittaamisen ja merkitsemisen välineet.</p> <p>Tutustutaan materiaalien soveltuvuuteen erilaisissa töissä. Esimerkiksi; villa, puuvilla, huopa, fleece, neulos.</p>	<p>L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>

<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä</p>	<p>S1-S5</p>	<p>Harjoitellaan vastuuntuntoista työskentelyä opettelemalla huolehtimaan omista ja koulun opiskeluvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotteen asiallisesta säilyttämisestä (käsityöluokan järjestyssäännöt).</p> <p>Käsityövälineiden turvallisen käytön opettelu: harjoitellaan kiinnittämään huomiota käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin sekä opetellaan suojautumaan niiltä.</p> <p>Harjoitellaan ottamaan vastuu omasta työstä ja sen loppuun saattamisesta.</p> <p>Harjoitellaan esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mittaamista, merkitsemistä, leikkaamista ja yhteen liittämistä eri tavoin - kaavan käyttöä - langan käsittelyä eri tavoin - virkkuukoukun ja puikkojen käyttämistä - ompelukoneen käyttöä - kankaankuvioinnin tapoja - massojen muotoilemista - villan työstöä - puun työstämistä ja pintakäsittelyä. 	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6</p>
<p>T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia</p>	<p>S6</p>	<p>Mahdollistetaan opetuskokonaisuuksissa oppilaalle taitavuuden tunteen kokeminen ja iloa työskentelystä.</p> <p>Oppilas harjoittelee arvioimaan ja arvostamaan omaa käsityöprosessiaan sekä antamaan rakentavaa vertaispalautetta muiden töistä.</p>	<p>L1 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>

Käsityö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

<p>Opetuksen tavoitteet</p>	<p>Keskeiset sisällöt</p>	<p>Sipoon näkökulma</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>
------------------------------------	----------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

<p>T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön</p>	<p>S1 Ideointi S2 Suunnittelu S3 Kokeilu S4 Tekeminen S5 Soveltaminen S6 Dokumentointi ja arviointi</p>	<p>Kannustetaan oppilaita suunnittelemaan työnsä omien toiveiden ja tarpeiden mukaan, käyttäen erilaisia käsityötekniikoita. Vahvistetaan osattuja tekniikoita ja lisätään niihin uusia asioita.</p> <p>Oppilaan suunnittelemien töiden mukaan tekniikoina ja sisältöinä voi olla esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - virkkaus: pylvää ja muut edistyneemmät perussilmukat, - neulonta: oikean silmukan lisäksi nurja silmukka - monivaiheiset ompelutyöt, kaavan piirtäminen ja kankaan leikkaaminen - vetoketjujen ja napinläpien ompelu ja vaatteiden korjaaminen - kirjontaa esim. - käsin erilaisilla kirjontapistoilla tai applikoimilla - kankaanpainanta esim. seulapainanta, kangaskuosin suunnittelu ja painanta - metallin leikkaaminen - sähkötekniologiassa peruskomponentit, pehmytjuotokset - pintakäsittelyt - mahdollisuuksien mukaan myös kankaankudontaa, tilkkutöitä, nahkatöitä ym. 	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>
<p>T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Oppilasta ohjataan tunnistamaan käsityöprosessin (ideointi, suunnittelu, valmistus ja arviointi) vaiheet ja dokumentoimaan sitä eri tavoin.</p> <p>Oppilasta autetaan ymmärtämään dokumentoinnin merkitys käsityöprosessin kuvaajana, arvioinnin apuvälineenä ja tallentajana. Harjoitellaan kokonaisen käsityöprosessin dokumentointia sähköisellä alustalla.</p>	<p>L1 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>
<p>T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen</p>	<p>S1-S4</p>	<p>Oppilas harjoittelee suunnittelemaan ja valmistamaan tuotteen yksin tai yhdessä.</p>	<p>L2 L4 Monilukutaito L5</p>

<p>omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin</p>		<p>Oppilasta ohjataan huomioimaan suunnittelussa ja tuotteen valmistuksessa sen käyttö ja toimivuus, käytettävissä olevat materiaalit ja taloudellisuus ja ekologia sekä tuotteet esteettisyys.</p> <p>Suunnittelun oppimiseksi havainnoidaan ja analysoidaan esineitä: muoto, pinta, koko, väri, materiaali ja niiden merkitys tuotteen käytölle ja ulkoasulle.</p> <p>Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.</p> <p>Harjoitellaan kolmiulotteisen kappaleen kuvaamista sekä kuvantojen piirtämistä.</p>	
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti</p>	<p>S3 S5</p>	<p>Vahvistetaan oppilaan osaamista käsityön terminologiassa ja välineistössä.</p> <p>Opetellaan erilaisten materiaalien soveltuvuutta erilaisiin töihin. Materiaalioppia: esim. puuvilla, villa, koivu, mänty.</p> <p>Tutustumaan mahdollisuuksien mukaan myös arkiesineiden valmistusmateriaaleihin, valmistuspaikkaan, tuotantokustannuksiin ja kulutustapaan sekä pohditaan niitä kestävästä ympäristön näkökulmasta.</p>	<p>L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>
<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä</p>	<p>S1-S5</p>	<p>Oppilas ottaa vastuuta työskentelystään huolehtimalla omista ja koulun opiskeluvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotteen asiallisesta säilyttämisestä (käsityöluokan järjestyssäännöt).</p> <p>Käytetään työvälineitä tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>Tunnistetaan käsityöhön liittyviä riskejä ja vaaroja sekä suojaudutaan melun, valon, lämmön, terävien kappaleiden ja kemikaalien varalta.</p>	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6</p>

		<p>Pyritään pitkäjänteiseen työskentelyyn ja töiden valmiiksi saamiseen.</p> <p>Harjoitellaan uusia taitoja ja harjaannutaan jo opituissa taidoissa esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mittaamisessa, merkitsemisessä, leikkaamisessa ja yhteen liittämässä - työstetään puuta, metallia ja muovia mittaamalla, poraamalla, sorvaamalla, höyläämällä, taivuttamalla, pakottamalla, takomalla, hiomalla, liimaamalla, ruuvaamalla, muokkaamalla lämmön avulla sekä pintakäsittelyillä - työstetään lankaa solmeilemalla, neulomalla, virkkaamalla - työstetään kangasta ompelemalla kuvioimalla eri tekniikoin 	
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1 S2 S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö työn suunnittelussa, toteutuksessa ja prosessin dokumentoinnissa. Verkkoaineistojen käyttö ideoinnissa, ohjeistuksessa ja dokumentoinnissa.	L5
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6	<p>Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.</p> <p>Töiden esittely muille, esim. luokan töistä kootun näyttelyn keinoin.</p>	L1 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1-S3 S5	Pohditaan tuotteiden elinkaarta ja omien kulutusvalintojen vaikutusta. Ohjataan oppilaita suunnittelemaan töitä, joille on oikeasti käyttö. Opetellaan huolto- ja korjaustöitä ja kannustetaan erilaisten kierrätysmateriaalien käyttöön.	L1 L3 L7

Käsityö – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Keskeiset sisällöt	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1 Ideointi S2 Suunnittelu S3 Kokeilu S4 Tekeminen S5 Soveltaminen S6 Dokumentointi ja arviointi	Kannustetaan oppilaita suunnittelemaan työnsä omien toiveiden ja tarpeiden mukaan, käyttäen erilaisia käsityötekniikoita. Vahvistetaan osattuja tekniikoita ja lisätään niihin uusia asioita. Oppilaan suunnittelemien töiden mukaan tekniikoina ja sisältöinä voi olla esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> - virkkaus: pylväät ja muut edistyneemmät perussilmukat - neulonta: nurja silmukka, päättely, suljettu neule, kavennus/lisäykset - monivaiheiset ompelutyöt, kaavan piirtäminen ja kankaan leikkaaminen - vetoketjujen ja napinläpien ompelu ja vaatteiden korjaaminen - kirjontaa esim. - käsin erilaisilla kirjontapistoilla tai applikoimailla - kankaanpainanta esim. seulapainanta, kangaskuosin suunnittelu ja painanta - metallin leikkaaminen - sorvaaminen - pakotus, lämpökäsittely, taonta - poratappiliitokset - sähkötekniologiassa peruskomponentit, pehmytjuotokset - pintakäsittelyt - mahdollisuuksien mukaan myös kankaankudontaa, tilkkutöitä, nahkätöitä ym. 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	Oppilasta ohjataan tunnistamaan käsityöprosessin (ideointi, suunnittelu, valmistus ja arviointi) vaiheet ja dokumentoimaan sitä eri tavoin.	L1 L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

		Oppilasta autetaan ymmärtämään dokumentoinnin merkitys käsityöprosessin kuvaajana, arvioinnin apuvälineenä ja tallentajana. Harjoitellaan kokonaisen käsityöprosessin dokumentointia sähköisellä alustalla.	
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1-S4	<p>Oppilas harjoittelee suunnittelemaan ja valmistamaan tuotteen yksin tai yhdessä.</p> <p>Oppilasta ohjataan huomioimaan suunnittelussa ja tuotteen valmistuksessa sen käyttö ja toimivuus, käytettävissä olevat materiaalit ja taloudellisuus ja ekologia sekä tuotteet esteettisyys.</p> <p>Suunnittelun oppimiseksi havainnoidaan ja analysoidaan esineitä: muoto, pinta, koko, väri, materiaali ja niiden merkitys tuotteen käytölle ja ulkoasulle.</p> <p>Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.</p> <p>Harjoitellaan kolmiulotteisen kappaleen kuvaamista sekä kuvantojen piirtämistä.</p>	L2 L4 Monilukutaito L5
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3 S5	<p>Vahvistetaan oppilaan osaamista käsityön terminologiassa ja välineistössä.</p> <p>Opetellaan erilaisten materiaalien soveltuvuutta erilaisiin töihin. Materiaalioppia: esim. puuvilla, villa, koivu, mänty.</p> <p>Tutustumaan mahdollisuuksien mukaan myös arkiesineiden valmistusmateriaaleihin, valmistuspaikkaan, tuotantokustannuksiin ja kulutustapaan sekä pohditaan niitä kestävästä ympäristön näkökulmasta.</p>	L4 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä</p>	<p>S1-S5</p>	<p>Oppilas ottaa vastuuta työskentelystään huolehtimalla omista ja koulun opiskeluvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotteen asiallisesta säilyttämisestä (käsityöluokan järjestyssäännöt).</p> <p>Käytetään työvälineitä tarkoituksenmukaisesti. Tunnistetaan käsityöhön liittyviä riskejä ja vaaroja sekä suojaudutaan melun, valon, lämmön, terävien kappaleiden ja kemikaalien varalta.</p> <p>Pyritään pitkäjänteiseen työskentelyyn ja töiden valmiiksi saamiseen.</p> <p>Harjoitellaan uusia taitoja ja harjaannutaan jo opituissa taidoissa esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mittaamisessa, merkitsemisessä, leikkaamisessa ja yhteen liittämässä - työstetään puuta, metallia ja muovia mittaamalla, poraamalla, sorvaamalla, höyläämällä, taivuttamalla, pakottamalla, takomalla, hiomalla, liimaamalla, ruuvaamalla, muokkaamalla lämmön avulla sekä pintakäsittelyillä - työstetään lankaa solmeilemalla, neulomalla, virkkaamalla - työstetään kangasta ompelemalla kuvioimalla eri tekniikoin. 	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6</p>
<p>T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa</p>	<p>S1 S2 S6</p>	<p>Tieto- ja viestintäteknologian käyttö työn suunnittelussa, toteutuksessa ja prosessin dokumentoinnissa. Verkkoaineistojen käyttö ideoinnissa, ohjeistuksessa ja dokumentoinnissa.</p>	<p>L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia</p>	<p>S6</p>	<p>Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.</p>	<p>L1 L4 L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja</p>

		Töiden esittely muille, esim. luokan töistä kootun näyttelyn keinoin.	kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1-S3 S5	Pohditaan tuotteiden elinkaarta ja omien kulutusvalintojen vaikutusta. Ohjataan oppilaita suunnittelemaan töitä, joille on oikeasti käyttö. Opetellaan huolto- ja korjaustöitä ja kannustetaan erilaisten kierrätysmateriaalien käyttöön.	L1 L3 L7

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1-S6		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1-S4	Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3, S5	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä	S1-S5	Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1, S2, S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6	Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1-S3, S5	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

14.4.13 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin,

vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyiden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyiden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3–6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyidenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3–6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3–6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja

erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	Oppilas osallistuu aktiivisesti oppitunteihin ja harjoittaa erilaisia valmiuksia. Miten? Esimerkiksi: - leikit, voimistelu, pallopelit ja muut pelit	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	Oppilas kehittää sensomotorisia valmiuksiaan. Miten? Esimerkiksi: - pyörittään, keinutaan, pysähdytään, väistellään esteitä, taivutetaan vartaloa, kurkotellaan, pyörittään, seisotaan suorassa ja seisotaan pää alaspäin - liikutaan musiikin tahtiin	L1 L3 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	Oppilas oppii liikkumaan monipuolisesti. Miten? Esimerkiksi: - voimistelu - erilaiset kamppailulajit - luistelu - hiihto - erilaiset pallopelit	L3
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan	Oppilas osaa käyttää erilaisia välineitä.	L3

monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	Miten? Esimerkiksi: - esimerkiksi pompottelu, pallon kuljetus käsillä, jaloilla ja mailalla, heittäminen ja kiinni ottaminen, lyöminen ja laukominen	
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Oppilas vahvistaa fyysisiä ominaisuuksiaan. Miten? Esimerkiksi: - kävellään, juostaan, loikitaan pitkiä loikkia, hypitään rytmissä, hypitään, kiivetään, laukataan, liu'utaan ja hypitään yhdellä jalalla	L3
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.		L3
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	Oppilas osaa toimia vastuullisesti.	L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
S2 Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	Oppilas osaa käyttäytyä hyvin, on rehellinen ja antaa muiden työskennellä rauhassa. Oppilas osaa kuunnella muita, odottaa vuoroaan ja auttaa toisia.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 L6 L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas osaa säädellä tunteitaan ja toimintaansa erilaisissa tilanteissa.	L2 L6 L7
S3 Psykkinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.		L1 L2 L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.		L1 L2

Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	Oppilas osallistuu aktiivisesti oppitunteihin ja harjoittaa erilaisia valmiuksia. Miten? Esimerkiksi: - leikit, voimistelu, pallopelit ja muut pelit	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	Oppilas kehittää sensomotorisia valmiuksiaan. Miten? Esimerkiksi: - pyöritään, keinutaan, pysähdytään, väistellään esteitä, taivutetaan vartaloa, kurkotellaan, pyöritään, seisotaan suorassa ja seisotaan pää alaspäin - liikutaan musiikin tahtiin	L1 L3 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	Oppilas oppii liikkumaan monipuolisesti. Miten? Esimerkiksi: - voimistelu - erilaiset kamppailulajit - luistelu - hiihto - erilaiset pallopelit	L3
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää erilaisia välineitä. Miten? Esimerkiksi: - esimerkiksi pompottelu, pallon kuljetus käsillä, jaloilla ja mailalla, heittäminen ja kiinni ottaminen, lyöminen ja laukominen	L3
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyttä ja voimaa.	Oppilas vahvistaa fyysisiä ominaisuuksiaan ja kestävyttään. Miten? Esimerkiksi: - kävellään, juostaan, tehdään juoksupyrähdyksiä ja pitkiä loikkia, hypitään, pompitaan, kiipeillään, laukataan, heitetään ja liu'utaan	L3

	Esimerkiksi erilaiset pallopelit, uinti, suunnistus, hiihto ja luistelu	
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.		L3
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	Oppilas osaa toimia vastuullisesti.	L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
S2 Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	Oppilas osaa käyttäytyä hyvin, on rehellinen ja antaa muiden työskennellä rauhassa. Oppilas osaa kuunnella muita, odottaa vuoroaan ja auttaa toisia.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 L6 L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas osaa säädellä tunteitaan ja toimintaansa erilaisissa tilanteissa.	L2 L6 L7
S3 Psyykkinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.		L1 L2 L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.		L1 L2

Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	Oppilas osallistuu aktiivisesti oppitunteihin ja harjoittaa erilaisia valmiuksia. Miten? Esimerkiksi:	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

	- leikit, voimistelu, pallopelit ja muut pelit	
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	Oppilas kehittää sensomotorisia valmiuksiaan. Harjoittelemalla esimerkiksi: - leikit, voimistelu, musiikkiliikunta, pallopelit ja -leikit - pyöritään, keinutaan, pysähdytään, väistellään esteitä, taivutetaan vartaloa, kurkotellaan, pyöritään, seisotaan suorassa ja seisotaan pää alaspäin	L1 L3 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	Oppilas osaa liikkua monipuolisesti. Miten? Esimerkiksi: - hiihto, luistelu, yleisurheilu, suunnistus	L3
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	Oppilas kehittää taitojaan erilaisten välineiden käytössä. Miten? Esimerkiksi: - käytetään erilaisia välineitä esimerkiksi pompotteluun, pallon kuljetukseen käsillä ja jaloilla, heittämiseen ja kiinni ottamiseen, lyömiseen ja laukomiseen	L3
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Oppilas kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan, liikevalmiuksiaan, kestävyyttään, voimaansa ja nopeuttaan. Miten? Esimerkiksi: - kävellään, juostaan, loikitaan pitkiä loikkia, hypitään rytmisissä, hypitään, kiivetään, laukataan, liu'utaan ja hypitään yhdellä jalalla Kestävyyttä kehitetään esim. pallopeleillä, uimalla, hiihtämällä, suunnistamalla ja liikkumalla maastossa eri vuodenaikoina Voimaa kehitetään esim. kiertoharjoittelulla, hypyillä, heitoilla ja juoksemalla ylös ja alas mäkeä tai rappusia	L3

	Nopeutta kehitetään esim. juoksupyrähdyksillä (myös pelin tai leikin osana), hyppyillä, heitoilla, loikkimalla ja erilaisilla kilpailuilla.	
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.		L3
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	Oppilas osaa toimia vastuullisesti.	L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
S2 Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	Oppilas osaa käyttäytyä hyvin, on rehellinen ja antaa muiden työskennellä rauhassa. Oppilas auttaa muita. Oppilas ottaa huomioon muiden näkökulmat ja valmiudet. Oppilas osaa neuvotella ja tehdä päätöksiä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 L6 L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas osaa säädellä tunteitaan ja toimintaansa erilaisissa tilanteissa. - käyttäytyy ystävällisesti kaikkia kohtaan - on rehellinen - pitää huolta omista ja yhteisistä välineistä - antaa muille työrauhan	L2 L6 L7
S3 Psyykinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.		L1 L2 L3

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.		L1 L2
---	--	----------

Liikunta – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	Sipoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
S1 Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	Oppilas osallistuu aktiivisesti oppitunteihin ja harjoittaa erilaisia valmiuksia. Miten? esimerkiksi: - leikit, voimistelu, pallopelit ja muut pelit	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	Oppilas kehittää sensomotorisia valmiuksiaan. Miten? esimerkiksi: - leikit, voimistelu, musiikkiliikunta, pallopelit ja -leikit - pyöritään, keinutaan, pysähdytään, väistellään esteitä, taivutetaan vartaloa, kurkotellaan, pyöritään, seisotaan suorassa ja seisotaan pää alaspäin	L1 L3 L4 Monilukutaito
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	Oppilas osaa liikkua monipuolisesti. Miten? esimerkiksi: - hiihto, luistelu, yleisurheilu, suunnistus	L3
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	Oppilas kehittää taitojaan erilaisten välineiden käytössä. Miten? esimerkiksi: - käytetään erilaisia välineitä esimerkiksi pompotteluun, pallon kuljetukseen käsillä ja jaloilla, heittämiseen ja kiinni ottamiseen, lyömiseen ja laukomiseen	L3

<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.</p>	<p>Oppilas kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan, liikevalmiuksiaan, kestävyyttään, voimaansa ja nopeuttaan.</p> <p>Miten? esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kävellään, juostaan, loikitaan pitkiä loikkia, hypitään rytmisissä, hypitään, kiivetään, laukataan, liu'utaan ja hypitään yhdellä jalalla <p>Kestävyyttä kehitetään esim. pallopeleillä, uimalla, hiihtämällä, suunnistamalla ja liikkumalla maastossa eri vuodenaikoina Voimaa kehitetään esim. kiertoarjoittelulla, hypyillä, heitoilla ja juoksemalla ylös ja alas mäkeä tai rappusia Nopeutta kehitetään esim. juoksupyrähdyksillä (myös pelin tai leikin osana), hypyillä, heitoilla, loikkimalla ja erilaisilla kilpailuilla.</p>	<p>L3</p>
<p>T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.</p>		<p>L3</p>
<p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.</p>	<p>Oppilas osaa toimia vastuullisesti.</p>	<p>L3 L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>
<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p>		
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.</p>	<p>Oppilas osaa käyttäytyä hyvin, on rehellinen ja antaa muiden työskennellä rauhassa. Oppilas auttaa muita. Oppilas ottaa huomioon muiden näkökulmat ja valmiudet. Oppilas osaa neuvotella ja tehdä päätöksiä.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 L6 L7</p>
<p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.</p>	<p>Oppilas osaa säädellä tunteitaan ja toimintaansa erilaisissa tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttäytyy ystävällisesti kaikkia kohtaan - on rehellinen 	<p>L2 L6 L7</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - pitää huolta omista ja yhteisistä välineistä - antaa muille työrauhan 	
S3 Psyykinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.		L1 L2 L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.		L1 L2

Oppiaineen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1	Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	S1	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	S1	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä	S1	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.			
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1	Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.	S1	Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.
Sosiaalinen toimintakyky			
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	Vuorovaikutus ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.
Psyykinen toimintakyky			
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	S3	Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

14.4.14 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaan, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaan koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilasta tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilas oppii tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilasta kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 3–6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä.

Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä. Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja

vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaanohjaus – opetuksen tavoitteet Sipoossa vuosiluokalla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 oppilaanohjaus toteutuu eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjauksen tavoitteena on tukea oppilaita siirtymävaiheessa alakoulusta yläkouluun. Sen sisältöinä ovat:

- itsetuntemus
- opiskelustrategioiden kehittäminen
- ammatillinen suuntautuminen
- ryhmätyötaidot
- kaveritaidot
- tunnetaidot ja hyvän mielen taidot
- itsearviointi- ja vertaisarviointitaidot
- tiedonhankintataidot ja monilukutaito
- työskentelytaidot
- oppimaan oppimisen taidot
- opiskelumotivaation vahvistaminen

Oppilaanohjausta voidaan hyödyntää myös monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseen. Erilaisten vierailujen avulla oppilaat voivat tutustua lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Vierailuja toteutetaan myös yhteistyössä huoltajien kanssa. Opetuksessa voidaan hyödyntää mm. Lions Questin Kompassi, Ippo, Hyvää mieltä yhdessä ja Positiivinen pedagogiikka –materiaaleja.

Koulut voivat tarkentaa oppilaanohjauksen tavoitteita ja sisältöjä omissa lukuvuosisuunnitelmissaan.

Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma Sipoossa on luvussa 1.4.2.